

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

FILMOVÁ A TELEVIZNÍ FAKULTA

FILMOVÉ, TELEVIZNÍ A FOTOGRAFICKÉ UMĚNÍ A NOVÁ
MÉDIA

PRODUKCE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**SROVNÁNÍ VYSOKOŠKOLSKÉ VÝUKY TELEVIZNÍ
TVORBY VE VELKÉ BRITÁNII A V ČESKÉ
REPUBLICI S DŮRAZEM NA NEDRAMATICKOU
TV TVORBU**

Tereza Zemanová

Vedoucí práce : PhDr. Milan Kruml

Oponent práce:

Datum obhajoby:

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, 2018

THE ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

FILM AND TELEVISION FACULTY

FILM, TELEVISION A PHOTOGRAPHY AND NEW MEDIA

PRODUCING

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**COMPARISON OF UNDERGRADUATE TV
PRODUCTION COURSES IN THE UNITED
KINGDOM AND THE CZECH REPUBLIC WITH THE
EMPHASIS ON FACTUAL TV**

Tereza Zemanová

Master Thesis Supervisor : PhDr. Milan Kruml

Master Thesis Opponent :

Date of Defense :

Academic Title Granted : MgA.

Prague, 2018

Poděkování:

Za podnětné konzultace bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce, PhDr. Milanu Krumlovi. Dále děkuji prof. MgA. Martinu Štollovi, Ph.D. za cenné připomínky k tématu. Za podporu po celou dobu studia děkuji svojí mámě. A děkuju Kubovi za to, že je.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci na téma

Porovnání vysokoškolské výuky televizní tvorby ve Velké Británii a v České republice s důrazem na nedramatickou TV tvorbu

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....
podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

ABSTRAKT.

Diplomová práce srovnává, jak probíhá bakalářské studium televizní tvorby ve Velké Británii a v České republice. Pro lepší pochopení tématu nás nejdřív seznámí s historickým kontextem televizního vysílání v obou zemích. Z něj bude patrné, že výchozí pozice je pro každou zemi sice rozdílná, ale samotné médium má ve společnosti obdobný význam. Z toho by se dalo předpokládat, že i možnosti vysokoškolského studia tohoto oboru budou obdobné, tedy srovnatelné. Situace na českém trhu je ale jiná a tak se práce bude ve svém závěru zabývat tím, jak a proč se od sebe výuky v obou zemích tak liší a čím by se Česká republika mohla do budoucna inspirovat.

ABSTRACT.

This master thesis is comparing undergraduate Television Production courses in the United Kingdom and the Czech Republic. To get a better understanding of the subject it will take a look at the historical context of TV broadcasting in both countries. Although the initial position differs for each country, the overall social reception of the medium is similar. One can assume that undergraduate opportunities in this field would be similar, ie comparable. They however are not, so the thesis will look at how does the approach to this study field differ and how can Czech Republic be inspired by the way Television Production is being taught in the UK.

OBSAH

1. Úvod.....	8
Komparativní metoda	8
Členění práce	10
Prameny	11
Cíl.....	12
2. Historický kontext vývoje televizního vysílání.....	13
Společenské vnímání televize a formování obsahu	23
3. Problematika nejednotné české televizní terminologie.....	28
Ukázka z bible k pořadu	30
4. Výuka televizní tvorby v bakalářském programu ve VB	36
Vybrané univerzity a podrobnější popis studijních programů ...	38
a. University of Arts London	38
b. University of Westminster, Londýn.....	40
c. Bournemouth University	43
d. Bath Spa University	45
e. Middlesex University	47
Shrnutí	56
Poptávka na televizním trhu ve VB	58
5. Výuka televizní tvorby v bakalářském programu v ČR	62
a. UPOL: Televizní a rozhlasová studia	64
b. MUNI: Teorie a dějiny filmu a audiovizuální kultury	68
c. UK: Mediální studia	69
d. UTB: Teorie a praxe audiovizuální tvorby	70
e. SLU: Dramatická umění	72
f. JAMU: Rozhlasová a televizní dramaturgie a scenáristika	75
g. AMU: Filmové, televizní a fotografické umění a nová média	76
6. Zhodnocení srovnání: generalizace a hledání příčinných souvislostí.....	79
Závěr	81
Odbočka	83
Co dál	85
7. Soupis použitých pramenů	87
8. Přílohy	90
Critical Analysis	90
Dodatek diplomu EN/ CZ.....	93

1. Úvod.

Ve své práci se budu zabývat tématem, které je mi blízké zhruba od roku 1999, kdy jsem hledala vysokou školu, kam bych mohla jít studovat "televizi". Přála jsem si pracovat v tzv. televizní zábavě, jak se faktuelní televizi¹ u nás obvykle říká. Rozhodně jsem ale neměla jasno v tom, co přesně bych mohla jednou dělat. Žádnou školu, která by měla studijní program vhodný pro mě, tedy s obecným zaměřením na televizní tvorbu, jsem u nás tehdy nenašla. Je dnes situace jiná? Jaké jsou možnosti? Jak vypadá výuka televizní tvorby v zemi, která kraluje trhu s televizními formáty? A kde se v rámci televizního průmyslu nacházíme my a jak se můžeme posunout dál?

Protože považuji televizi za klíčové médium 20. a stále ještě i 21. století s velkým kulturním, ale hlavně ekonomickým významem, rozhodla jsem se, že se pokusím zjistit, jak se liší televizní vzdělávání na bakalářském stupni u nás a ve Velké Británii.

Komparativní metoda.

Podle sociologického vzorce srovnávací metody jsem si tedy definovala klíčové body²:

- a. *specifikace předmětu srovnávání*: možnosti bakalářského studia televizní tvorby ve Velké Británii a v České republice;
- b. *vymezení srovnávacích vlastností*: profil studijního programu, způsob výuky, skladba a počet předmětů;
- c. *posouzení komparability*: pro zvýšení srovnatelnosti bereme v úvahu

¹ KORDA, Jakub. *Úvod do studia televize 2*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2013

² https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Metoda_srovn%C3%A1vac%C3%AD

širší historický kontext a populaci obou zemí;

d. určení technik srovnávání: jsem maturant se zájmem o televizní tvorbu a mám možnost vybrat si školu/ studijní program jen podle toho, co najdu volně na internetu;

e. způsob zhodnocení získaných informací a systematika výstupů: popis zkoumaných jevů, generalizace a hledání příčinných souvislostí.

Může se zdát, že zvolené trhy nejsou pro srovnávání vhodné – odmyslíme-li si ale rozdíl v počtu obyvatel a rozdíl v tom, že ve Velké Británii začala televize pravidelně vysílat dřív a podíváme se třeba na to, kolik minut ročně stráví před obrazovkou Čech a Brit, uvidíme, že v tom se moc nelišíme. Podle výzkumu *Eurodata Worldwide – One Television Year* z roku 2016 je to totiž 209 minut na osobu v České republice a 215 minut ve Velké Británii³. To tedy znamená, že prostor a možnosti pro výchovu budoucích televizních profesionálů by měli být srovnatelné (s ohledem na výše zmíněné), stejně tak i akademická podpora neustálého vzdělávání a zlepšování se v oblasti televizní tvorby. Tento závěr jsem udělala na základě předpokladu, že chceme svému televiznímu publiku nabídnout ty nejlepší *produkty*⁴ a zároveň chceme být konkurenceschopní na velmi globalizovaném televizním trhu.

Druhá věc, která nám srovnání umožňuje, je jednotné hodnocení výstupů studia přes kreditní systém - *ECTS – European Credit Transfer System*, který vznikl ve snaze o sladění vzdělávacích systémů v Evropě a usnadnil

³ z vysílání České televize: Světový den televize - ČT 24, 21. 11. 2017 (<https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/11412378947-90-ct24/217411058131121/obsah/583318-trendy-sledovani-televize-ve-svete>)

⁴ Použito ve smyslu originálních televizních pořadů/ formátů.

tak mobilitu studentů. *Kredity*⁵ v systému odráží náročnost a předem definované výsledky daného kurzu nebo programu.⁶ Můžeme tedy porovnat to, jak jsou v dané zemi postavené studijní plány s ohledem na počet kreditů nutných k dosažení bakalářského titulu.

Členění práce.

Pro lepší pochopení tématu práce nejdřív představí oba trhy v kontextu historického vývoje média v dané zemi. Zaměříme se na méně mediálně popularizovanou faktuelní televizi, která ale zároveň tvoří podstatnou část televizního vysílání a na problematiku způsobenou nejasným teoretickým zázemím této oblasti a s tím souvisejícím nedostatkem odborné literatury.

V další kapitole práce nabídne ukázkou několika vybraných bakalářských studijních programů televizní tvorby ve Velké Británii. Podrobněji se zaměříme studijní program *BA (Hons) Television Production* na Middlesex University, který jsem měla možnost studovat a následně absolvovat. Kapitola končí vyhodnocením, v čem mají takto složené studijní programy smysl a jak se to potom odráží v profesionální práci v televizním prostředí.

Následovat bude přehled českých veřejných vysokých škol nabízejících bakalářské studium televizní tvorby. Z předem provedených rešerší vím, že v České republice existuje jen jeden bakalářský program jednoznačně cílený na televizní studia. Většina ostatních zkoumaných studijních programů má práci pro televizi jako druhotný cíl studia, obvykle po filmu

⁵ Boloňská deklarace stanovuje, že jeden kredit se rovná 25 – 30 hodinám studijního objemu. Studijní objem zahrnuje, jak přednášky, cvičení atd., tak také samostatné studium doma nebo v knihovně.

⁶ http://ec.europa.eu/education/resources/european-credit-transfer-accumulation-system_cs

nebo divadlu. Nicméně pro relevantnost vyhodnocení srovnání uvedu i tyto studijní programy.

Prameny.

Vzhledem ke zmíněnému nedostatku odborné literatury k tématu výuky televizních studií nebo televizní tvorby, budu vycházet z vlastních zkušeností ze studia vysoké školy ve Velké Británii, přesněji na Middlesex University v Londýně, kde jsem absolvovala bakalářské studium a ze svojí následné více než desetileté praxe v oboru.

Klíčovými osobnostmi, jejichž pohled na problematiku mi pomohl při přípravě a psaní této práce jsou - vedoucí práce PhDr. Milan Kruml; garant oboru katedry Mediálních studií Univerzity Karlovy, prof. MgA. Martin Štoll, Ph.D.; nezávislý producent a bývalý programový ředitel televize Prima, Gordon Lovitt; ředitel vývoje pořadů a programových formátů v České televizi, Jan Maxa a bývalý vedoucí studijního programu BA (Hons) Television Production, Middlesex University, Roderick Gibbson.

Dalším nečekaně dobrým zdrojem informací byly bakalářské a diplomové práce z vysokých škol napříč republikou zabývající se televizní tvorbou z nejrůznějších úhlů - od čistě teoreticky postavených zkoumajících fenomén TV jako média až k velmi specifickým tématům z oblasti faktuální televizní tvorby. Jejich poměrně velké množství, které se mi podařilo dohledat, svědčí o tom, že o téma je zájem a má proto smysl zkoumat, zda v České republice nabízíme dostatečné možnosti studia tohoto oboru.

Cíl.

Hlavním cílem práce je zmapování současného stavu možností bakalářského studia televizní tvorby s ohledem na velikost a požadavky obou zkoumaných trhů. Zároveň by měla práce potvrdit nebo vyvrátit moji hypotézu, že za obecně nekladně vnímaným světem televize je nedostatečně cílená výchova televizních profesionálů způsobená nadřazeným postojem filmařů vůči ryze televizním tvůrcům. Od toho se potom odvíjí i velmi minimální možnosti celoživotního vzdělávání na rozdíl třeba od filmové tvorby (nejrůznější *masterclassy* a *workshopy*).

Byla bych ráda, kdyby práce otevřela debatu na téma "studium televizní tvorby" na vysoké škole v České republice a pomohla televizi jako takové zlepšit prestiž mezi odbornou veřejností.

2. Historický kontext vývoje televizního vysílání ve Velké Británii a v České republice

Televize. Termín, který v sobě skrývá několik významů – technologických, institucionálních, sociologických, kulturních.

První pokusy o televizní vysílání se datují do roku 1929, kdy začalo experimentální vysílání v Americe, Japonsku, Velké Británii a Německu. Od 30. let minulého století se přešlo od experimentů s mechanickým přenosem obrazu k elektronkovému přenosu a postupně se začalo televizní vysílání rozšiřovat do dalších zemí. První pravidelné televizní vysílání na světě zahájila britská stanice BBC 2. listopadu 1936⁷.

V Československu se o "televizi" také začalo uvažovat už na začátku 30. let minulého století, nicméně vzhledem k nákladnosti a náročnosti jsme si ho nemohli jako poměrně malá země, i přes svoji tehdejší vyspělost, dovolit. "Televize byla (ale) pouhou technickou zajímavostí v rámci bujně se rozvíjejícího radiotrhu, v tu chvíli mu nikdo nepřikládal žádný význam."⁸ Byla vnímána jako rozšíření rozhlasu a proto nejen u nás byl rozhlas klíčovým partnerem nově vznikajícího televizního kanálu. "Televize převzala z rozhlasu řadu technických principů a žánrů."⁹ Toto je velmi důležité si uvědomit i v kontextu moderní televize, protože mnoho televizních pořadů, nejen faktuálních, má základ právě v rozhlasové tvorbě, nikoli filmové.

⁷ <http://downloads.bbc.co.uk/historyofthebbc/1930s.pdf>

⁸ ŠTOLL, Martin. *1.5.1953 - zahájení televizního vysílání: zrození televizního národa*. Vyd. 1. Praha: Havran, 2011

⁹ ŠTOLL, Martin. *Zrození televizního národa*. Lidové noviny, příloha Orientace 27.-28. dubna 2013

Než ale došlo k zahájení vysílání na našem území, ve společnosti se vedli nejrůznější debaty týkající se samotného slova "televise". Za zajímavou považují citaci ministerského rady Josefa Beni, který v článku *Jak budeme říkat televizi?* z roku 1936 píše "Televise by měla dostati české jméno proto, že je, právě tak jako rozhlas, určena široké veřejnosti k zábavě."¹⁰ Přejde mi signifikantní, že už v době před pravidelným televizním vysíláním společnost vnímala televizi především jako nové médium, které má lidi bavit.

Trvalo ale skoro 20 let než došlo k prvnímu televiznímu vysílání, to bylo 1. května 1953¹¹. Detaily toho, proč to tak dlouho trvalo a co se dělo v mezidobí, nesouvisí s obsahem této práce, proto se jmu nebudeme víc zabývat, ale doporučuji citovanou publikaci Martina Štolly "Dny, které tvořili české dějiny. 1.5. 1953 Zahájení televizního vysílání. Zrození televizního národa.", kde je nejen toto období velmi čtivě popsáno.

Československo se tedy v roce 1953 zařadilo mezi dvacet zemí, kde bylo spuštěno vysílání televize a předběhlo tak některé větší a významnější země (např. Rakousko, Španělsko, Austrálie, Maďarsko, Izrael). Dá se tedy říct, že v kontextu Evropy a okolních zemí jsme víceméně drželi krok a nebýt politických okolností, které výrazně ovlivnili televizní vysílání, mohla být televize a televizní tvorba v dnešní společnosti vnímána úplně jinak. Třeba podobně jako právě ve Velké Británii.

¹⁰ ŠTOLL, Martin. *1.5.1953 - zahájení televizního vysílání: zrození televizního národa*. Praha: Havran, 2011

¹¹ <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/cst-v-datech/>

Vraťme se tedy do Spojeného království do poloviny 20. let minulého století, kde stejně jako u nás bylo ve vzduchu cítit vzrušení a očekávání z nového média, které mělo posunout zábavu ještě o kus dál. Že se již v raných dobách svého vývoje televize řadila mezi médium určené k zábavě svědčí i fakt, že americký majitel obchodního domu Harry Selfridge, známý svou okázalostí a touhou zaujmout velkými, neobvyklými věcmi, hledal, jakou další atrakci by pro své zákazníky připravil na oslavu 16. výročí od otevření svého obchodního domu v Londýně. Dostal tip na Johna Logie Bairda¹², kterému umožnil jednoho březnového rána v roce 1925 prezentovat svůj model "televisoru" v prvním patře v oddělení elektroniky. "Obchodní dům Selfridge's šel vždy naproti ostatním poutníkům a podpořil je v jejich Cestě za úspěchem" psalo se v Selfridgově sloupku v *The Times*. Prezentace nebyla příliš oslňující, koneckonců jeho přístroj uměl ukazovat spíše jen písmena, ale během několika měsíců se Bairdovi podařilo vyprodukovat rozeznatelný obraz s různými odstíny šedi. To bylo v říjnu 1926, o tři měsíce později, 26. ledna 1927, měl Baird první veřejnou prezentaci svojí televize. Pár let na to se Bairdova televize v Selfridges začala prodávat, byla to ale záležitost jen pár bohatých nadšenců, protože v té době stála zhruba tolik co nový automobil. Harry Selfridge byl vizionář a inovátor, který miloval technologické novinky. O televizi říkal "tohle není hračka, tohle je spojnice mezi lidmi na celém světě".¹³

¹² John Baird: Skotský inženýr, který se proslavil jako vynálezce televize.

¹³ MORAN, Joe. *Armchair Nation. An intimate history of Britain in front of the TV*. Profile Book LTD, London: 2013 (vlastní překlad)

Stejně jako u nás byla televize celkem pochopitelně v raných fázích brána vážně jen malou skupinou lidí. Samotné BBC ji nepovažovalo za důležitou a raději se zaměřovalo na mladé, progresivní médium: rozhlas. Je zajímavé si všimnout, že v obou zemích se při studiích materiálů o vzniku televize a počátku televizního vysílání nezmiňuje film, ale právě rozhlas.

Ten byl svým způsobem, jak technologicky, tak obsahově vždy televizi nejbliž a stejně tak jako je televize jeho nástupcem, dá se v dnešní době Internet (v obecném slova smyslu) považovat za nástupce televize. Jeden vychází z druhého, přesto médium nezaniká, jen se musí přizpůsobit novému prostředí a novým, jiným způsobům prezentace obsahu. Blízkosti tvorby pro televizi a rozhlas a jejich podobnostem se budeme věnovat v dalších částech práce.

Za zmínku také určitě stojí neobvyklá schopnost některých lidí vidět vývoj věcí dřív než se stanou masovou záležitostí. Ve Velké Británii to byl například spisovatel Aldous Huxley, který si už v roce 1932, tedy čtyři roky před zahájením oficiálního pravidelného vysílání televize, v knize *"Konec Civilizace: Krásný nový svět"* představoval svět, kde je televize součástí našich životů tak samozřejmě, že ji v podstatě ani nevnímáme. *"U každého lůžka stál přímo proti umírající pacientce televizor. Televize byla puštěna jako otevřený kohoutek vodovodu od rána do večera....Linda..[se] dívala na semifinále jihoamerického mistrovství Riemannova tenisového poháru, které běželo ve zmenšené a němé reprodukci na obrazovce televizoru v nohách jejího lůžka. Na obdélníkové ploše osvětlené obrazovky se nehlučně míhaly, podobny rybkám v*

*akváriu, figurky – mlčenliví, ale vzrušení obyvatelé jiného světa.*¹⁴

Bairdovi se díky Selfridge-ovi podařilo prodat 10 000 kusů *televisorů*, což už v té době znamenalo, že Velká Británie byla, co se televizního trhu týče dál než Spojené státy, kde i v roce 1945 mělo televizi stále méně než deset tisíc lidí (na konci 40. let to bylo okolo čtyřiceti tisíc a o deset let později to bylo okolo třech miliónů domácností). Nicméně tam během pár let došlo k masivnímu boomu na televizním trhu a padesátá a šedesátá léta jsou považována za zlatou éru televize. A stejně jako na dvou zmíněných trzích i v Americe vycházela televizní tvorba z tvorby rozhlasové.¹⁵

Prvního pravidelného vysílání televize se ve Velké Británii dočkali až 10 let po Bairdově prezentaci v Selfridges, přesněji 2. listopadu 1936. V té době vlastnilo televizní přijímač okolo 100 domácností. Televizní program byl sestavený převážně ze zábavných pořadů vycházejících z rozhlasové tvorby. Dokument "Television Comes to London" byl vlastně první reality dokument (ve stylu observačním tzv. "fly-on-the-wall"), který lidem přibližoval průběh televizní vysílání. V pořadu bylo mnoho scén ze zákulisí příprav na estrádu, která běžela v televizi o pár hodin dříve. Zdá se, že i v raných dnech televizního vysílání byli tvůrci fascinováni výrobou televizních pořadů a výrobě televizních pořadů.¹⁶ Dokument byl dlouhý patnáct minut a pod ním hrála Dvořákova symfonie č. 9 Z nového světa.

¹⁴ HUXLEY, Aldous. *Konec civilizace, aneb, Překrásný nový svět*. Translated by Josef Kostohryz - Stanislav Berounský. Praha: Orfeus Szalai & Smolan, 1993; orig. *Brave New World*, 1932

¹⁵ <http://open.lib.umn.edu/mediaandculture/chapter/9-1-the-evolution-of-television/>

¹⁶ <http://www.teletronic.co.uk/tvera.htm>

Obrázek níže ukazuje schéma prvního oficiální neexperimentálního vysílání BBC, kde je vidět, že dominovala zábava.

3.0 Opening of the BBC TELEVISION SERVICE By Major the Right Hon. G.C. TRYON, M.P., H.M. Postmaster-General
Mr R. C. NORMAN (Chairman of the BBC) and the Right Hon. The Lord SELSDON, K.B.E. (Chairman of the Television Advisory Committee) Will also speak
3.15 Interval Time, Weather
3.20 BRITISH MOVIE TONE NEWS
3.30 Variety ADELE NIXON Musical Comedy Star
BUCK AND BUBBLES Comedians and Dancers
THE LAI FOUNS Chinese Jugglers
THE BBC TELEVISION ORCHESTRA Leader, Boris Pecker Conductor, HYAM GREENBAUM Produced by DALLAS BOWER
4.0 CLOSE
9.0 PROGRAMME SUMMARY
9.5 'TELEVISION COMES TO LONDON' A BBC FILM
9.20 'PICTURE PAGE' A Magazine of Topical and General Interest Devised and edited by CECIL MADDEN Produced by G. MORE O'FERRALL The Switchboard Girl...JOAN MILLER
9.50 BRITISH MOVIE TONE NEWS
10.0 Close

17

V rámci našeho teritoria je stále jako televizní velmoc vnímána spíš Amerika, ale historický kontext dokazuje, že Velká Británie byla a je tím hlavním *trendsetterem* v oblasti televizní tvorby. I když je těžké

17 <http://www.teletronic.co.uk/tvera.htm>

zobecnovat vzhledem k mnohem složitějšímu předávání informací a inspirací v době, kdy se trhy vyvíjely spíš individuálně a globalizace se teprve chystala. Nedá se tedy říct, kdo byl průkopník čeho (hovoříme-li o formě a obsahu) a kdo byl ten druhý. Ze sledování obou trhů, amerického i britského, je ale patrné, že vznikly nezávisle na sobě, protože přináší jiný způsob zpracování stejných formátů. Na základě vlastních zkušeností se domnívám, že české publikum preferuje americký způsob zpracování televizních pořadů, protože britský na ně působí konzervativně a někdy možná i nezáživně. To podle mě vychází z expozice americkým televizním pořadům v českých televizích více než britským, takže si většinové publikum spíš zvyklo vidět pořady zpracované tzv. *po americku*. O moci expozice píše Derek Thompson v knize *"Hitmakeři. Tajemství popularity v éře rozptylování"*¹⁸.

Nicméně, ať už to byl trh britský, americký nebo český, základem televizní tvorby byla tvorba rozhlasová. V prvních letech televizní program víceméně napodoboval program rozhlasu, tím spíš, že většina nově vzniklých televizních stanic byla vlastněná vysílateli rozhlasu. Výsledkem byly pořady zpravodajské, soutěžní, televizní adaptace her a panelové/soutěžní show.

¹⁸ THOMPSON, Derek. *Hitmakeři. Tajemství popularity v éře rozptylování*. Překlad: Filip Drlík. Jan Melvil publishing, 2017

"Kdybychom kterékoliv soutěžní televizi předložili osobní dotazník, pak by v rubrice „Otec“ mohl figurovat rozhlas a v rubrice „Matka“ by nebyl nikdo jiný než lidová tradice."¹⁹

Zábavná panelová show naprosto ovládla televizní vysílání v rámci anglo-amerického teritoria. Hlavním prvkem byla/ je interakce celebrit buď mezi sebou nebo s publikem – hraní her, komentování událostí. V Americe se stala ikonickou show *To Tell The Truth* ("Abych Vám řekl pravdu"), ve které celebrity hádají, kdo z prezentovaných hostů neříká pravdu. Podobně jako v panelovce *What's My Line*, která běžela ve Spojených státech ve stejnou dobu.²⁰ *To Tell The Truth* běží na amerických obrazovkách s nejrůznějšími obměnami dodnes, pauzu měl pořad mezi lety 2002 až 2016. Zatímco v Americe se televizní trh od panelovek posunul spíš k tzv. *late night shows*²¹, ve Velké Británii bylo v roce 2017 napříč televizními kanály vysíláno osmnáct různých zábavných panelovek. U nás se objevily oba žánry, ale ani jeden z těchto zásadních raných televizních žánrů nedosáhl takové popularity a tradice. Do značné míry je to samozřejmě otázka protagonistů (herců, komiků, veřejně známých osobností), kteří by byli "věrohodně vtipní" a moderátorů pro late night show (nemají se to ani kde učit, protože v segmentu zábavy už několik let postrádáme satirické nebo skečové pořady – zde jen pro ilustraci dodávám, že například ve Velké Británii se většina komiků – panelistů rekrutuje z rozhlasu, kde měli/ mají svoje show, které si sami píší.

¹⁹ PIXA, Jan. 1982. *Televizní soutěže*. in: FERBACH, Zdeněk. *Některé problémy televizní dramaturgie*, Praha: SPN, 1982.

²⁰ U nás se její verze vysílala od roku 2007 pod názvem "Hádej, kdo jsem".

²¹ Talkshow se zajímavými hosty a hudebním číslem – u nás např. Show Jana Krause nebo Všechnopárty.

Rozhlasové pořady/ seriály se tam dodnes přenášejí do televize. Jeden příklad za všechny je známý komediální seriál stanice BBC *Miranda*²², který začal jako rozhlasový seriál.)

Úplně první zábavný soutěžní pořad bylo *Hádej, hádej hadači*, který byl kombinovaným soutěžním pořadem – kromě znalostní a kvízové části, soutěž zahrnovala i estrádní výstupy, písničky a scénky. Na obrazovkách pořad vydržel pouze dva roky. O pár let později ho nahradil více vědomostní a méně estrádní pořad *Desetkrát odpověz*. Inspirací mu byl soutěžní pořad italské televize Rai 1 *Lascia o raddoppia?* (“Nechat nebo zdvojnásobit?”), který zase vycházel z francouzského *Quitte ou double?* (“Odejít nebo zdvojnásobit?”). Kopírování principů a následné obchodování s formáty lze tedy vypočítat již v raných letech televizního vysílání. Podíváme-li se navíc na princip soutěže blíže, poznáme v něm populární formát *Chcete být milionářem?* Soutěžící postupovat od jednodušších otázek ke složitějším, od nižších částek k vyšším. Kdykoli si mohl zvolit, že už nechce pokračovat dál a spokojí se s tím, co dosud nahlál. V případě špatné odpovědi přicházel o všechno.²³

Šedesátá léta jsou u nás nazývána zlatou érou televize, stejně tak tomu bylo i v porovnávané zemi, kde ale byl trh přeci jen o něco napřed. Přesto si trůfám tvrdit, že jsme za západním světem v oblasti televizní tvorby nezaostávali. Ve Velké Británii došlo navíc v tomto období k přechodu na barevné vysílání. *Dekáda barev, seriálů a mezinárodní spolupráce ukazuje*

²² <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2010/dec/01/miranda-hart-tv-queen-uncool>

²³ ŠUBÍŘOVÁ, Lenka. *Televizní soutěže v Česku v letech 1989 – 2004*. Praha 2008. Magisterská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií.

*šedesátá léta jako éru výjimečného vysílání inovací a nadšení.*²⁴ Zároveň měli už v té době vyvinutý duální systém a BBC měla od roku 1965 dva programy, což znamenalo větší prostor pro televizním tvůrce.

Pro pochopení historického kontextu není potřeba detailněji popisovat vývoj televize jako média v těchto zemích. Je nicméně důležité si uvědomit, že sice u nás vysílání začalo zhruba o sedmnáct let později, ale velmi rychle se snažilo rozvinutějším trhům přiblížit. A právě v oblasti televizní zábavy se nám to velmi dařilo – mezi nejúspěšnější žánry patřily estrády, soutěže, hudební revue a kombinované (“variety”) pořady. Mnohé z nich dostaly i zahraniční ocenění – *Tisíc pohledů za kulisy*, bronzová růže na festivalu zábavných filmů v Montreaux, 1961 nebo hudební groteska *Ztracená revue*, která získala ocenění dvě – zlatou sluneční loď na MTF v Alexandrii, 1962 a stříbrnou růži a Cenu kritiky na MTF v Monte Carlu, 1962.²⁵ *Televizní nabídka v šedesátých letech přinesla především zábavu a dramaturgii na světové úrovni a kvalitní nápaditě vytvářenou publicistiku. O zábavných pořadech dokonce můžeme říci, že ovlivňovaly tvorbu v jiných zemích, což se od té doby už nikdy nepodařilo.*²⁶

Chci tím ukázat, že z hlediska historie byla u nás televize na dobré úrovni a i když čelila časté kritice ohledně své úlohy ve společnosti, nebyla médiem opovrhovaným. V šedesátých letech se napsalo mnoho vědeckých studií zabývajících se vztahem televize k ostatním médiím a odvětvím

²⁴ <https://www.bbc.com/timelines/zg3sfg8>

²⁵ <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/nejvyznamnejsi-oceneni-poradu-cs-televize/>

²⁶ KRUMML, Milan: *Televize? Televize!* Česká televize, Praha, 2013

kultury (film, rozhlas, divadlo). Diskutovalo se, jestli televize je nebo není umění. Řešily se účinky televize na publikum a diskutovalo se také o potenciálu televize ve vzdělání. Teoretiky zajímalo televizní vysílání v zahraničí a tak se díky nim dostávali informace o televizním trhu i do našich časopisů.²⁷

Unikátem doby byl vznik časopisu *Televizní tvorba*, který vydával studijní odbor Česká televize. Výrazné teoretické práce, nejen přeložené, našemu trhu momentálně hodně chybí. Má to podle mě souvislost s tématem, kterému se věnuji – zda je u nás dostatečná možnost věnovat se specificky zaměřenému studiu televize, které není jen jakousi odnoží filmu, ale samostatným audiovizuálním médiem, které si zaslouží více pozornosti v akademickém světě. A to nejen ve formě absolventských prací studentů nejrůznějších oborů, které dokazují zájem o předmět studia, ale hlavně v možnostech studia.

Společenské vnímání televize a formování obsahu.

Televize jako médium začínala s malým očekáváním. Společností nová technologie prostupovala pomalu i kvůli vysokým nákladům na samotné pořízení přijímače. Lidé o ní věděli, mluvili, ale nepřikládali jí větší význam. Klíčovým médiem býval tedy rozhlas. Jednou z jeho funkcí bylo, že fungoval často jako kulisa – ráno se pustí, celý den běží a vypíná se až

²⁷ VYBÍRALOVÁ, Eva. *Téma televize v teoretické literatuře a specializovaných časopisech v Československu v letech 1963 – 1969*. Praha 2008. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií.

večer. Časem tuto funkci "kulisy" nahradila v domácnostech právě televize.

Po zlaté éře televize v období šedesátých let byla československá televizní tvorba výrazně ovlivněna politickým uspořádáním, přesto se nedá říct, že by během této doby byla v totálním útlumu. Pochopitelně i během této doby nadšení se televize stávala terčem kritiky. Byla a vlastně neustále je kritiky umění považována za ohlupující médium bez vkusu nabízející pokleslou zábavu. *"Když už byl televizi věnován kulturními kritiky soustředěný zájem, byl to spíše projev obav...Často jí byl upírán potenciál jakékoli umělecké aspirace."*²⁸ Toto vnímání televize časem prostoupilo hlouběji do společnosti a tak se jí už nikdy nedostalo takového významu a zájmu odborné veřejnosti jako měla v šedesátých letech a jakému se těší například ve Velké Británii. Neznamená to, že by nečelila žádné kritice, ale je respektovanou součástí kultury.

Právě to, jakým způsobem je televize vnímána společností je podle mě velmi určující v tom, jak se jí věnujeme v rámci vzdělávání. Tradice a historické souvislosti jsou bezesporu důležité, nicméně po přečtení předchozích odstavců je evidentní, že v našem teritoriu jsme sice byli o něco pozadu proti Spojenému království, ale propast se časem zmenšila a dokonce jsme v tvorbě obsahu byli na podobné úrovni. Tvůrci chápali smysl televize stejně, přednost měla varietní (estrádní) zábava a soutěžní (kvízové) pořady. V tom jsme rozhodně pozadu nebyli. Stejně tak byl i

²⁸ KORDA, Jakub. *Úvod do studia televize 1*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2014

zájem o médium silný a odborná veřejnost se snažila formovat teoretické základy pro nově vzniklé médium.

Základní principy přejímala televize z rozhlasu včetně práce se seriálovostí. *Televize se přiklonila k sériím jako ke strategii, která může zajistit konstantní publikum.*²⁹ Organizace televizních pořadů do sérií s jednotným formátem, délkou a pravidelným moderátorem, který se objevil i v obraze, posunuly dokument a další formy faktuálních pořadů více směrem k divákům. Pravidelnost formátů uváděných pod stejným názvem týden co týden, kde byl pokaždé jednotný přístup k subjektu a jeho prezentaci, dovolila vytvoření formátových značek a vztahu diváků s nimi.³⁰ Televize jako domácí médium nahradila rodinný krb. Lidé měli/mají televizi v obývacím pokoji a bývalo běžné, že sledování televize patřilo mezi společné rodinné zážitky. Televizní tvůrci museli tuto skutečnost reflektovat a bylo jasné, že je potřeba posunout klasický dokument do intimnějšího a méně formálního nastavení přijatelného pro televizní diváky, pro které televize vždy sloužila hlavně k pobavení.³¹

Proč již od svého počátku čelila televize kritice? Odpověď najdeme u Johna Hartley v předmluvě ke knize *Reading Television: "Během krátké televizní historie, akademická a ve velké míře i novinářská kritika médium většinou 'ukázňovala' jako kdyby byla malé neposlušné dítě.*"³² Logická reakce televizních tvůrců a pracovníků bylo udělat z televize, co

²⁹ NDALIANIS, Angela. *Television and the Neo-Baroque*. In: Hammond Michael – Mazdon, Lucy. *The Contemporary Television Series*, Edinburgh University Press, 2005 (vlastní překlad)

³⁰ BIGNELL, Johnatan. *Big Brother. Reality TV in the Twenty-First Century*. Palgrave Macmillan, New York, 2005 (vlastní překlad)

³¹ „Pobavení“ zde neznamená jen legraci. Je to myšleno významově ve smyslu „rozptýlit“.

³² FISKE, John. HARTLEY, John. *Reading Television*. Taylor & Francis e-Library, 2004 (vlastní překlad)

nejbezpečnější místo. Televize se tak přehnaně hlídala, zatímco technologicky a ekonomicky rostla. Kvůli této přeregulovanosti došlo i k tomu, že nebyla schopná rychle reagovat se na měnící se trh s příchodem Internetu.

Brána jako součást masové kultury, televize byla pravidelně analyzována s dopředu jasným negativním výsledkem. Vždy dělala něco špatně – byla viněna ze společenských, politických a kulturních neduhů. Ve formálních, akademických, intelektuálních a kritických textech se objevilo jen velmi málo progresivního optimismu. Pouze několik vlivných hlasů vidělo v televizi i něco dobrého. Pomalu se vyvíjející obor *television studies* s tím potřeboval něco udělat. *TV studies se samy v rámci diskurzu označily za "kritického outsidera."*³³ Jednostranná kritika média, které patřilo k nejpopulárnějším zdrojům odpočinku, zábavy, nebyla konstruktivní.

Trvalo mnoho let než se vůbec *television studies* staly akademickou disciplínou, která se věnuje výhradně a komplexně tomuto fenoménu. Ve světě je nyní obor dobře zavedený, má mnoho odborníků, výzkumných programů, publikací a periodik. Jen u nás není této disciplíně stále věnováno dost pozornosti. Jak píše Jakub Korda v předmluvě ke skriptům Univerzity Palackého: *"...faktuální televizi se věnuje řada odborných internetových periodik, mnozí televizní teoretici dnes píšou svoje odborné blogy, které také mohou být zdrojem podnětných informací. Samozřejmě i v tomto případě může být drobnou nepříjemností, že odkázání stále*

³³ FISKE, John. HARTLEY, John. *Reading Television*. Taylor & Francis e-Library, 2004 (vlastní překlad)

*budete především na anglicky psané materiály, ale taková je již realita oboru televizních studií u nás.*³⁴

³⁴ KORDA, Jakub. *Úvod do studia televize 2*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2013

3. Problematika nejednotné české televizní terminologie

Většina odborných termínů používaných v televizním prostředí má původ v anglickém jazyce, bohužel ale vzhledem k již zmíněnému nedostatku odborné literatury neexistují ustálené české ekvivalenty. V dnešním globalizovaném světě, kde se stále častěji stává, že pracujeme s lidmi ze zahraničí, je tedy snadné a zdánlivě srozumitelné používat anglické výrazy. Není to ale dlouhodobé řešení, protože pro pochopení anglických výrazů nám chybí širší znalost jejich vnitřního významu a používáme je potom špatně a nelogicky.

Stále častěji se kvůli přejatým formátům a jejich lokálním adaptacím stává, že si každý po svém pojmenovává určité specifické termíny, štábní profese apod., z toho vzniká chaos a nejistota, co si pod daným výrazem přesně představit. V začátku práce jsme například narazili na slovo *faktuální*, které používám pro označení nedramatické televizní tvorby stejně jako Jakub Korda, který se vymezuje vůči překladu slova "factual" v knize Jeremyho Orlebara *"Kniha o televizi"*, kde překladatelka³⁵ použila slovo "faktografický": *"Vnímejte ho jako analogický k pojmu "faktuální". Druhou uvedenou variantu označení v tomto textu užívám proto, že podle mého názoru příhodněji navazuje na anglické termíny „factual“ či „faction“ (opozitum k „fiction“). České slovo faktografický navíc až příliš akcentuje „věcnost“, což není nutný případ velkého množství současných nefikčních pořadů typů reality show apod."*³⁶

³⁵ Helena Bendová, NAMU 2012

³⁶ KORDA, Jakub. *Úvod do studia televize 2*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2013

Pro zlepšení a ujednocení terminologie nám chybí jednotná platforma, která by tyto termíny jasně definovala a pomohla tak jejich rozšíření a užívání odbornou veřejností.

Nejvýrazněji je tato problematika vidět v označení štábových profesí. V posledních deseti letech se ve výrobním štábu televizního pořadu objevila řada nových funkcí, které nejsou jasně a srozumitelně definované. Ani slovně, ani obsahově. Stává se tak, že nikdo vlastně přesně nezná rozsah svých zodpovědností a kompetencí.

Podíváme-li se na překlady výrobních biblí k televizním formátům, uvidíme, jak nejistě a nepřesně jsou přeložené. Není to ale chyba překladatelů, ti často ani nejsou televizními profesionály, jde spíš o chybějící odborné zázemí (platformu), které by ustálilo - ujednotilo určité výrazy.

Jako příklad uvádím vybrané části z bible k zábavnímu faktuálnímu televiznímu pořadu soutěžního charakteru. Jde o pořad, který se bude ve Velké Británii letos vysílat už devátou sezónu a byl prodán do více než dvaceti osmi zemí na světě včetně České republiky.

Z důvodu závazku mlčenlivosti není možné uvést konkrétní název pořadu, nicméně pro účely této práce to ani není nutné. Zvýrazněné budou nejasně přeložené nebo vůbec nepřeložené výrazy. Nejde o kritiku překladu, jak by se mohlo zdát, jde pouze o poukázání na složitost celé problematiky okolo nejednotné české terminologie.

Ukázka z bible k pořadu:

1.

*This information feeds into the **Series Producer's** script and the notes for the **Story Producers** asking questions on the floor.*

*Tyto informace se uvádějí do scénáře **pro dramaturgy** (Series Producers) a poznámek k příběhu určené pro otázky **dramaturgům příběhů** (Story producers), kteří se ptají na place.*

Označení *Series Producer* (jednotné číslo v bibli, přeloženo jako množné) neoznačuje dramaturga, ale v našem kontextu spíš *vedoucího projektu* nebo v českém prostředí často používaného "kreativního producenta"³⁷. Myslím, že právě vhodné, vystihující a hlavně jednotné slovo pro *Series Producer-a* u nás zásadně chybí. Slovo *Series* označuje sérii a *Producer* se v televizním prostředí používá spíš jako dramaturg, případně režisér, takže přesnější překlad by byl *dramaturg série* – nebo také třeba *hlavní dramaturg*. Pro výraz *Story Producer* se v českém prostředí používá nejčastěji slovo *redaktor*, které podle mě více odkazuje k žurnalistické práci než k tomu, co je náplní práce *Story Producer-a*. V tomto případě bych navrhovala užívat například termín *režisér děje*. Zkrátka slovo *režisér* podle mě lépe specifikuje náplň práce *Story Producer-a*.

³⁷ I přesto, že se často v komunikaci se zahraničím tento výraz překládá jako *Creative Producer*, ve Velké Británii se v televizním prostředí tento profesní titul nevyskytuje.

2.

The casting team, *Series Producer* and **Executive Producer** decide on the best 15 for the mix to put to the **Broadcaster Commissioner**.

Casting team, hlavní dramaturg a **výkonný producent** vyberou mix 15 nejlepších uchazečů, kteří jsou odesláni **broadcasterovi**.

Použití slovního spojení *oddělení castingu* by bylo v tomto případě jasnější než ponechání anglického výrazu. *Executive Producer* se v anglickém kontextu nepoužívá jako označení pro *výkonného producenta*, jak se u nás skoro bezvýhradně překládá. Lépe ho vystihuje výraz *exekutivní producent* - jde totiž o člověka, který má za svoji firmu obvykle poslední slovo nad projektem a řídí víc než jeden projekt najednou. Rozdíl mezi *výkonným producentem* a *executive producer*³⁸ (dále jen "EP") je v tom, že EP má kontrolní a ne výkonnou funkci. Ve filmovém průmyslu je to ekvivalent *producenta*. *Výkonný producent* je v angličtině *Line Producer*.³⁹ Z pochopení tohoto rozdílu potom dává větší smysl, kdo prezentuje vysílateli (nevhodně přeložené slovo *broadcasterovi*) výsledky castingu. Producentská role v televizním průmyslu u nás je právě kvůli tomuto míchání výrazů značně podceněná a bez podpůrného přívlastku v podstatě neexistující. Pokud je pořad vyráběn v externí zakázce je navíc za producenta považována firma, která pořad dodává.

³⁸ http://creativeskillset.org/job_roles/295_executive_producer

³⁹ http://creativeskillset.org/job_roles/3075_line_producer

3.

Edit Producer – *If the programme was cut in the edit by a producer who was not part of the team on location the Edit Producer would come down on location, be based in the gallery to log to get an overview of stories from the day and be a part of the editorial meetings at the end of each day.*

Redaktor střihu – *tento redaktor není členem natáčecího štábu, ale patří do postprodukce. Přichází na natáčecí set, sedí v režii a sleduje příběh tak, aby se pak dal sestavit ve střihně. A průběžně si dělá poznámky, eventuálně loguje. Je též přítomen každodenní poradě na konci dne.*

Nejtěžší bývají překlady štábových profesí, které dosud nejsou běžnou součástí výroby pořadů u nás. Přesto se pomalu do řetězce dostávají a proto by si také zasloužily jasný a relevantní překlad. V případě *Edit Producer-a* je překlad *redaktor střihu* v podstatě nic neříkající. Navážeme-li na to, že *Story Producer* může být překládán jako *režisér děje*, tak *Edit Producer* je *post produkční režisér* a *Senior Edit Producer* bude *post produkční dramaturg*. Náplní práce *post produkčního režiséra* je stavění příběhu ve střihně, psaní komentářů, práce s hudbou, obvykle napříč několika střiznami.

4.

Researcher - redaktor

Jnr Researcher - junior redaktor – hledač

Location Researcher – hledač natáčecích lokací

Producer/Directors - režírující redaktor

Series Editor - vedoucí projektu/dramaturg

Story Producer - dramaturg příběhu

V seznamu profesí se také objevují překlady, které neladí s překlady ve zbytku bible a mnohé navíc neodpovídají skutečnému pracovnímu zařazení, jak ho v českém kontextu chápeme. *Researcher* je ve Velké Británii druhý nejnižší stupeň v rámci štábní hierarchie – resp. *junior researcher*, ten se rekrutuje z *runnera*. To je vstupní pozice pro každého, kdo v televizním průmyslu začíná. Překládat *Researcher* jako *redaktor* tedy nekoresponduje s tím, co si pod pojmem *redaktor* představujeme my. *Redaktor* se nejčastěji používá jako výraz pro práci *Story Producer-a*, tedy pro někoho, kdo má na place starost o jednotlivé dějové linky a příběhy postav. V podstatě nepřeložitelnou se u nás stává role *Producer/Director*, která označuje někoho, kdo kombinuje úlohu dramaturga a režiséra – překlad *režírující redaktor* je pleonasmus a je důkazem toho, že vymyšlení výrazů, které dávají smysl a nepostrádají vnitřní logiku není jednoduché. Nicméně vzhledem k tomu, že v našem prostředí nikdy nebudeme mít možnost, mít tak početné štáby jako mají ve Velké Británii, postačí si představit, že podobné zodpovědnosti a kompetence má i *Story Producer (režisér děje)* a režisér série (*Series Director*).

Problémem tedy nejsou jen nevhodné, nepřesné nebo neexistující překlady, ale také nedefinovaná náplň práce některých profesí. Tím, že nemáme jednotnou platformu, která by určovala zodpovědnosti a kompetence méně zaběhlých rolí ve výrobě televizního pořadu, vycházíme

z naučených vzorců, které se snažíme podle potřeby *nějak* aplikovat. Někdy proto dochází ke zmatkům a zbytečným rozkolům při výrobě, protože si lidé definují náplň svojí práce po svém.

Zde si dovolím jednu malou odbočku, ve které se detailněji podíváme na slova *PRODUKCE* a *PRODUCENT*, u kterých podle mě došlo k jistému sémantickému posunu při přejímání do českého jazyka. Etymologicky vychází výraz *PRODUKCE* z latinského *PRODUCERE*, které je složeninou ze dvou slov: *pro* – před/ pro a *ducere* – vést, být v čele. Dalo by se tedy doslova přeložit jako *provést* (uvést něco ve skutečnost) neboli taky *vytvořit*. Pak by tedy *producent* mohl být překládán jako *tvůrce* a *produkce* by mohla být chápána jako *tvorba*. Obecně používaná slova *vyrobit* a *výroba* jsou vlastně stejná jako *vytvořit* a *tvorba*, jen vnitřní význam jednotlivých slov se liší. Zatímco *(vy)tvořit* má umělecký podtón, *výroba* je spíš věcného charakteru tzv. nekreativního. Přitom právě tato nuance nás "nutí" vymýšlet pleonasmy typu *kreativní producent*. Anglický výraz "create" znamená "tvořit", takže doslova jde o vlastně *tvořícího (producenta) tvůrce*. Zároveň máme kvůli nepřesnému významu slova *producent* problém při definování dalších tvůrčích profesí, které mají z angličtiny základ slovo "producer", protože ve spojení se slovem *producent*, tak jak je u nás chápán, potom nedávají smysl.

Vezmeme-li tedy v úvahu výše uvedené a zaměníme-li slovo *producent* slovem *tvůrce*, lépe pochopíme význam anglických výrazů typu *Story Producer* = *tvůrce děje*, *Edit Producer* = *tvůrce střihu*, *Director/ Producer* = *režisér/ tvůrce*, *Executive Producer* = *vedoucí tvůrce* a tak dále.

A zůstaneme-li ještě chvíli u té doslovnosti a slovo *produkce (production)* nahradíme slovem *tvorba*, tak například *production management* můžeme chápat jako *řízení tvorby*, což úplně přesně odkazuje na organizaci a logistiku výrobního procesu. Jde samozřejmě o výrazy, které jsou krkolomné a nejsou takto jednoduše přenositelné do češtiny, ale je dobré si uvědomit významy jednotlivých slov. Cítit, co opravdu znamenají a říkají. Je potom snazší pochopit, proč *producent* je od podstaty *kreativní* a přidávání nadbytečných přívlastků typu *kreativní* nedává úplně smysl.

V následující kapitole si představíme několik studijních programů televizní tvorby ve Velké Británii. Z jednoduché analýzy struktury programů a z detailnějšího pohledu na jednu vybranou univerzitu, bude vidět, že Velká Británie má studium televizní tvorby navrženo tak, aby vychovávalo studenty s širokým dovednostním záběrem – studenti se učí společně všem aspektům výroby televizního pořadu a specializace přichází až později, často až v průběhu profesního života.

4. Výuka televizní tvorby v bakalářském programu ve Velké Británii

Když zadáte na stránkách www.whatuni.com vyhledat prezenční bakalářské studijní programy věnující se televizní tvorbě (*Television Production*⁴⁰) v celé Velké Británii, systém najde čtyřicet univerzit a sto jedna studijních programů, z toho na některých větších univerzitách je i více než jeden program věnovaný televizní tvorbě.

Podle hodnocení *Complete University Ranking Guide* jsem pro účely porovnání studijních oborů vybrala první čtyři univerzity, které nabízí programy se zaměřením na televizní tvorbu. U těchto univerzit se podíváme na profil absolventa a na složení modulů (předmětů) během tříletého bakalářského studia.

Obecně je bakalářské studium ve Velké Británii nastaveno jinak než v České republice. Uvidíme, že studovaných předmětů je výrazně méně a jsou hodnoceny vyšším počtem kreditů. Minimální počet kreditů pro dokončení bakalářského studia je nicméně shodný a to 180 kreditů.

Pro převod se používá jednotný systém *ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System)* z roku 1999, který byl ustanovený v rámci tzv. *Boloňského procesu*.

Potom se budeme věnovat možnostem obdobného studia v České republice. Je jasné, že má-li Británie okolo šedesáti pět miliónů obyvatel

⁴⁰ Výraz „production“ není myšlen jen ve smyslu „produkce“, ale tvorby, studium totiž zahrnuje všechny složky potřebné k vyrobení televizního pořadu – viz podkapitola věnovaná „*Problematice nejednotné české televizní terminologie*“

bude rozdíl mezi počtem nabízených televizních programů ve Spojeném království a u nás velký.

Zároveň je ale dobré si uvědomit, že jde o obor komerčně zajímavý s vysokou pravděpodobností zaměstnanosti a tak by se dalo očekávat, že počet studijních programů bude poměrově podobný. Realita je ale jiná. Jednoduchá statistika ukazuje, že zatímco je ve Velké Británii sto padesát sedm veřejných univerzit a z toho čtyřicet nabízí studijní program zaměřený na televizní tvorbu (*Television production* nebo obdobné), tj. zhruba jedna třetina, u nás jsou to z celkového počtu dvaceti šesti veřejných univerzit tři, které mají studijní program nějakým způsobem příbuzný televizní tvorbě. Zajímavostí také je, že AMU (Akademie Múzických Umění) má fakultu, která má "televizi" přímo v názvu⁴¹, ale samostatný studijní program zaměřený na televizní tvorbu nemá.

⁴¹ FAMU = Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění

Vybrané univerzity a podrobnější popis studijních programů.

a. UNIVERSITY OF ARTS LONDON

studijní program: *BA (Hons) Film and Television* (Film a televize)

Profil studijního programu:⁴² (*Programme Overview*)

Bakalářský studijní program Film a televize je určen studentům se silným zájmem o televizi, kinematografii a cross platformovou výrobu, kterou chtějí rozvíjet výrobou pořadů, filmů, návrhy různých mediálních objektů a kritickým přemýšlením o televizi a filmu a o odvětví, které se jim věnuje. Jeho hlavním cílem je připravit studenty na udržitelnou kariéru v médiích a zajistit jim dostatečné znalosti, dovednosti a pochopení pro neustále se měnící požadavky televize, filmu a cross platformové výroby.

⁴² https://www.arts.ac.uk/_data/assets/pdf_file/0020/63308/BA-Film-and-Television-Programme-Specification-2017-18.pdf (vlastní překlad)

Přehled předmětů po jednotlivých ročnících:

1. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Úvod do profesionálního prostředí filmu a televize	<i>Introduction to Professional Practices in Film and Television</i>	10
2.	Zvuk, obraz, příběh: Základy mizanscény	<i>Sound, Image, Story: Foundations of mise-n-scene</i>	10
3.	Televizní studio: Drama a faktuální pořady	<i>The TV Studio: Drama and Factual Programming</i>	10
4.	Dokument	<i>Documentary</i>	10
5.	Mediální kultura 1	<i>Media cultures 1</i>	20
celkem ECTS kreditů =			60

2. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Scénář	<i>The Script</i>	10
2.	Společný projekt	<i>Collaborative Project</i>	10
3.	Mediální kultura 2	<i>Media cultures 2</i>	20
4.	Specializace	<i>Specialisms</i>	20
celkem ECTS kreditů =			60

3. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Hlavní projekt	<i>Major project</i>	30
2.	Dizertace	<i>Dissertation</i>	20
3.	Mediální kultura 3: Podnikání	<i>Media cultures: Enterprise</i>	10
celkem ECTS kreditů =			60

b. UNIVERSITY OF WESTMINSTER, LONDÝN

Studijní program: *Television Production BA* (Televizní tvorba)

Profil studijního programu⁴³:

Tento prakticky zaměřený studijní program je vyučován profesionály z oboru televizní tvorby a kombinuje kritickou analýzu s praktickými dovednostmi. Program se zaměřuje na to, jak jsou televizní pořady vytvářeny, vyráběny, schváleny (*commissioned*) a distribuovány v digitálním a multiplatformovém prostředí. Studenti pracují ve všech oblastech pracovního procesu od jednokamerových přes vícekamerové studiové výroby a vyrábí pořady napříč žánrovým spektrem; od dokumentu přes seriál až po televizní reklamu a zábavnou televizní show.

Praktické dovednosti ve střihu, kamerové práci, zvukové výrobě, svícení a grafice jsou podepřeny kritickou analýzou neustále se měnícího globalizovaného televizního a digitálního trhu. Tento program je navržen tak, aby vás připravil na výzvy trhu, který očekává profesionály zdatné napříč profesemi (*multi-skilled*). Naši absolventi nemají problém najít práci a najdete je na různých pozicích v mediálním světě – od dětských pořadů přes televizní seriály, výrobu videoklipů, sportovní vysílání, zábavné studiové show, televizní reklamy, ve filmu nebo v korporátu.

⁴³ <https://www.westminster.ac.uk/journalism-digital-media-and-pr-television-film-and-moving-image-courses/2018-19/september/full-time/television-production-ba-honours> (vlastní překlad)

Přehled předmětů po jednotlivých ročnících⁴⁴:

1. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Úvod do televizní výroby	<i>Introduction to Television Production Skills</i>	10
2.	Rozšířené dovednosti televizní výroby	<i>Further Television Production Skills</i>	10
3.	Hraná tvorba pro televizi a digitální média	<i>Producing Drama for Broadcast and Digital Media</i>	10
4.	Úvod do teorie současných médií	<i>Introduction to Contemporary Media Theory</i>	10
5.	Televize, historie a kultura	<i>Television, history and cultures</i>	10
6.	Hraná tvorba v televizi: historie, přítomnost a budoucnost*	<i>Television Drama: Past, Present and Future</i>	10
7.	Transmédiá*	<i>Transmedia</i>	10
celkem ECTS kreditů =			60

* volitelný předmět

2. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Reklama a promo videa	<i>Adverts and Promotional Shorts</i>	10
2.	Faktuální televizní tvorba	<i>Factual Television Production</i>	20
3.	Alternativní televize	<i>Alternative TV</i>	10
4.	Rešerše a syntéza. Rešeršování pro média‡	<i>Research and Synthesis Researching for the Media & Communications</i>	10
5.	Globální televizní formáty	<i>Global Television Formats</i>	10
6.	Transmédiá*	<i>Transmedia</i>	10
celkem ECTS kreditů =			60 - 70

* volitelný předmět

⁴⁴ <https://www.westminster.ac.uk/sites/default/public-files/programme-specifications/Television-Production-BA-Honours-2018-19.pdf>

3. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Pokročilé televizní projekty	<i>Advanced Television Projects</i>	30
2.	Dizertace/ Televize* ‡	<i>Dissertation/ Television</i>	20
3.	Rozšířená badatelská esej* ‡	<i>Extended Research Essay</i>	10
4.	Profesionální praxe v médiích/ televizi	<i>Television and Media Professional Practice</i>	10
celkem ECTS kreditů =			60 - 70

* Označuje, že si student musí vybrat jeden z těchto modulů. Pokud se student rozhodne pro rozšířenou badatelskou esej, musí si k tomu vzít jeden volitelný teoretický modul za 10 ECTS kreditů

‡ Označuje moduly, kterým musí předcházet absolvování modulu Rešeršování pro média

c. BOURNEMOUTH UNIVERSITY

Studijní program: *Television Production BA* (Televizní tvorba)

Profil studijního programu⁴⁵:

Tento program má za cíl rozvíjet kreativní a kriticky informované absolventy, kteří jsou schopni přispět k formování současného a budoucího světa televize. Studijní program je navržen tak, aby:

- vybavil studenty, jak širším pochopením televizní tvorby a s ní spojenými specifickými dovednostmi;
- nabídnul studentům možnost společně vyrobit originální dílo dosahující profesionální úrovně;
- podpořil autonomii a nabídl studentům nástroje a techniky nutné k systematickému, souvislému a kreativnímu řešení problémů
- vybavil studenty kritickým a analytickým přemýšlením o problémech a možnostech televize
- připravil studenty tak, aby byli profesionální, etičtí, agilní a pružní
- nabídnul studentům schopnost učit se nezávisle nutnou k neustálému profesnímu rozvoji

⁴⁵ <https://intranetsp.bournemouth.ac.uk/progspecs/ba-television-production.pdf> (vlastní překlad)

Přehled předmětů po jednotlivých ročnících:

1. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Mediální výchova	<i>Media Scholarship</i>	10
2.	Zákonitosti televize	<i>Television Principles</i>	10
3.	Televizní řemeslo	<i>Television Craft</i>	10
4.	Porozumění médiím	<i>Understanding Media</i>	10
5.	Od konceptu k realizaci	<i>Concept to Screen</i>	10
6.	Vlastní projekt	<i>Negotiated Project</i>	10
celkem ECTS kreditů =			60

2. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Mediální perspektivy	<i>Media Perspectives</i>	10
2.	Výrobní portfolio 1&2	<i>Production Portfolio 1&2</i>	10 + 10
3.	Televizní specializace	<i>Television Specialism</i>	10
4.	Průzkum médií	<i>Researching Media</i>	10
5.	Volný projekt	<i>Open project</i>	10
celkem ECTS kreditů =			60

3. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Dizertace	<i>Dissertation</i>	20
2.	Informace & experiment	<i>Enquiry & Experiment</i>	10
3.	Koncept & vývoj projektu	<i>Concept & Project Development</i>	10
4.	Kariéra	<i>Career Pathways</i>	10
5.	Absolventský projekt	<i>Graduate Project</i>	20
celkem ECTS kreditů =			60 - 70

d. BATH SPA UNIVERSITY

Studijní program: *BA (Hons) Film, Television and Digital Production*

(Film, televize a digitální tvorba)

Profil studijního programu:⁴⁶

Bakalářský studijní program Film, televize a digitální tvorba (FTV) je navržen pro studenty, kteří chtějí rozvinout své dovednosti v oblasti filmu, televize a multiplatformové výroby. Tento program vás naučí rozvinout pochopení technické a výrobní stránky a zároveň vás naučí posoudit kritický, teoretický a historický kontext filmové a televizní výroby.

Během prvních dvou let se naučíte stádia přípravy, výroby a post produkce. Řemeslné dovednosti zahrnují: vývoj námětu, rešerše, vyprávění a psaní scénáře, přípravu storyboardu, výrobu, režii, řízení projektu, kameru a svícení a post produkční workflow. Přednášky o filmové teorii a kritické analýze zajistí, že budete mít přehled o různých nápadech a přístupech.

V posledním ročníku se specializujete na vytvoření svého vlastního portfolia. Očekává se od vás, že budete schopni prokázat profesionalitu a schopnost pracovat samostatně i ve skupině.

⁴⁶ [https://www.bathspa.ac.uk/media/bathspaacuk/course-handbooks/dpds/Film,-Television-and-Digital-Production-Programme-Document-\(web-version\)-June-2018.pdf](https://www.bathspa.ac.uk/media/bathspaacuk/course-handbooks/dpds/Film,-Television-and-Digital-Production-Programme-Document-(web-version)-June-2018.pdf) (vlastní překlad)

Přehled předmětů po jednotlivých ročnících:

1. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Úvod ke kameře a zvuku 1 & 2	<i>Introduction to Camera & Sound 1, 2</i>	10 + 10
2.	Úvod do studiové tvorby 1 & 2	<i>Introduction to Studio Production 1, 2</i>	10 + 10
3.	Digitální praxe*	<i>Digital Practise</i>	10
4.	Pohyblivé obrázky*	<i>Moving Images</i>	10
5.	Úvod do televize*	<i>Introduction to Television</i>	10
6.	Myšlení a kreativní řešení problémů*	<i>Ideation and Creative problem solving</i>	10
7.	Úvod do zvukové tvorby*	<i>Introduction to Audio Recording</i>	10
celkem ECTS kreditů =			60

* volitelný předmět

2. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Testování různých rolí ve výrobním procesu	<i>Experimenting with Specialist Roles in Production</i>	10
2.	Společný krátký film	<i>Short Collaborative Fiction Film</i>	10
3.	Pokročilá studiová tvorba 1	<i>Advanced Studio Production 1</i>	10
4.	Digitální efekty	<i>Digital Effects</i>	10
5.	Pokročilá studiová tvorba 2*	<i>Advanced Studio Production 2</i>	10
6.	Digitální efekty 2*	<i>Digital Effects 2</i>	10
7.	Scénáře pro televizi*	<i>Scripting for Screen</i>	10
8.	Klíčové trendy ve světové kinematografii*	<i>Key Movements in the World Cinema</i>	
9.	Digitální kultura*	<i>Digital Cultures</i>	10
celkem ECTS kreditů =			60

* volitelný předmět

3. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Živá a předtáčená výroba	<i>Live and Recorded Production</i>	20
2.	Profesionální badatelský projekt	<i>Industry Research Project</i>	10
3.	Pokročilá post produkce 1 & 2*	<i>Advanced Post Production 1 & 2</i>	10
4.	Krátkometrážní dokument*	<i>Short Form Documentary Making</i>	10
5.	Hudba pro televizi*	<i>Music for Screen</i>	10
6.	Digitální inovace a podnikání*	<i>Digital Innovation and Enterprise</i>	10
7.	Profesionální praxe*	<i>Professional Practice</i>	10
celkem ECTS kreditů =			60

* volitelný předmět

e. MIDDLESEX UNIVERSITY, Londýn

Studijní program: *BA (Hons) Television Production*

Než si shrneme závěry ze čtyř prezentovaných univerzit a jejich studijních programů, přidám k nim jeden, který jsem sama absolvovala. Srovnání není možná zcela relevantní, protože jsem bakalářské studium ukončila v roce 2007, tedy již před více než deseti lety, kdy byla situace na televizním trhu jiná a studijní program od té doby prošel určitou (pochopitelnou) změnou. Pro relevantní srovnání a na ukázkou toho, jak se za deset let program posunul, se tedy později podíváme i na skladbu předmětů, které škola v rámci programu *BA (Hons) Television Production* nabízí dnes.

V roce 2004 jsem se po dvou letech studia rozhodla nechat si převést kredity z bakalářského studia žurnalistiky na Univerzitě Palackého v Olomouci na univerzitu v Londýně. Jak již bylo uvedeno, Velká Británie nabízí nespočet studijních programů zaměřených na televizní tvorbu. Rozhodla jsem se pro studium v Londýně a hledala školu, která je ochotná přijímat studenty i do vyšších ročníků. Univerzita Middlesex mě, kromě zajímavých předmětů, uchvátila svým zázemím a možnostmi, které studentům nabízela. Bylo to něco, co jsem nikde v České republice neviděla a věděla jsem, že chci-li se věnovat televizní tvorbě do budoucna, potřebuji studovat takovýto program.

Skladba předmětů a jejich kreditní ohodnocení bylo následovné⁴⁷:

1. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Klíčové dovednosti ke studiu na univerzitě	<i>Quest: Key Skills for University</i>	10
2.	Úvod do televizní tvorby	<i>Introduction to Television</i>	10
3.	Televizní průmysl	<i>Television Industry</i>	10
4.	Jednokamerová výroba	<i>TV Single Camera Production</i>	10
5.	Úvod do studiové výroby	<i>Introduction to Studio Production</i>	10
6.	Převedení kreditů	<i>Credit transfer</i>	10
celkem ECTS kreditů =			60

2. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Studiová výroba I	<i>Introduction to Camera & Sound 1, 2</i>	10
2.	Producent, vedoucí výroby & rešeršista v televizní tvorbě	<i>Producing, Production Management & Researching for Television</i>	10
3.	Televizní žánry: dokument, zpravodajství a faktuální pořady	<i>Television Genres: Documentary, News and Factual Programmes</i>	10
4.	Televizní tvorba: dokument	<i>Television Production: Documentary</i>	10
5.	Psaní a režie hrané tvorby	<i>Writing and Directing for Drama</i>	10
6.	Televizní žánry: hraná tvorba	<i>Television Genres: Drama</i>	10
celkem ECTS kreditů =			60

3. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Televizní výroba: hraná tvorba	<i>Television Production: Drama</i>	15
2.	Televize a interaktivita	<i>Television and Interactivity</i>	10
3.	Závěrečný projekt	<i>Final Production</i>	20
4.	Studiová výroba II	<i>Studio Production 2</i>	15
celkem ECTS kreditů =			60

⁴⁷ Originál anglický i přeložený dodatek k diplomu, kde jsou všechny předměty vypsané s příslušným počtem kreditů je součástí přílohy DP.

Z přehledu předmětů je evidentní, že studijní program byl založený hodně prakticky a směřoval zájemce jednostranně, tedy k práci v televizním prostředí. Zároveň dával studentům příležitost, aby se rozhodli, kterým směrem se chtějí vydat, až když si vyzkoušeli nejrůznější role v rámci televizní výroby.

Než se dostaneme k tomu, jak vypadá program *Ba (Hons) Television Production* nyní, podrobněji se zaměříme na některé předměty, které jsem měla možnost studovat. Díky tomu bude možné lépe pochopit souvislosti srovnávání britských studijních programů s nabídkou programů zabývajících se televizní tvorbou u nás. Základní princip je totiž u všech stejný. Programy nejsou stavěny jako specifické věnující se jedné oblasti ve výrobním řetězci, ale věnují se výrobnímu řetězci komplexně a studenti mají možnost se rozhodnout až ve druhém a hlavně třetím ročníku, kterou specializaci si vyberou. Dává jim to svobodu zjistit reálně, co je baví, v čem jsou dobří, v čem ne a jsou také schopni chápat celou výrobu v širším kontextu. Pracuje se, jak v menších skupinách, tak ve skupinách velkých, kdy spolupracuje celý ročník dohromady.

STUDIOVÁ VÝROBA 1, 2

Studiová výroba 1 a 2 jsou prakticky zaměřené předměty. Ve druhém ročníku vyučovaná studiová tvorba 1 má za cíl seznámit studenty s prací na různých typech tzv. studiovek. Během jednoho semestru musí studenti vyprodukovat tři studiové pořady, které si sami navrhnu a následně realizují - debační pořad (*Talkshow*), zpravodajský pořad (*News show*) a zábavní pořad (*Entertainment show*). Všechny tři studiové pořady se

vysílaly v určený den v přesný čas jako živě. Příprava na každý byla šest týdnů. V ročníku studovalo zhruba patnáct studentů, což obvykle stačilo na obsazení klíčových rolí v rámci realizace projektů. Zásada byla, že každý ze tří pořadů měl tyto role obsazené jinak. Účelem totiž bylo, aby si studenti vyzkoušeli různé pozice. Každý pořad měl producenta – ten vymýšlel obsah (o čem pořad bude, jak se bude jmenovat, kdo budou hosté atd., zkrátka měl celý projekt na starosti a úzce spolupracoval s režisérem); režiséra, ten režíroval celou show a zároveň s producentem rozhodoval o zásadních momentech během příprav a během vysílání. A dále pak hlavního kameramana, hlavního osvětlovače, hlavního zvukaře, vedoucího výroby, asistenta režie (*floor manager*), asistenta produkce (*gallery PA*), obrazového střihače (*vision mixer*), grafiku, stavbu, švenkry a další. Dopředu bylo pro studenty připraveno několik překážek, které budou muset nečekaně řešit.

Po odvysílání každého pořadu následoval tzv. *debrief*, kde se studentům pouští záznam z režie, takže je možné, hlavně pro režiséra zpětně pochopit, kde udělal chybu nebo kde někdo zapomněl někomu něco říct apod. Tato zpětná vazba je důležitá nejen pro další studiové výroby, ale hlavně do profesního života, kde už nikdo takto podrobné zpětné vazby nedává. V rámci předmětu byly moje role následující: debatní pořad – režie, zpravodajský pořad – aktuální redaktor a zábavní show – obrazový střihač.

Na tento předmět navazoval v druhém semestru třetího ročníku předmět Studiová výroba 2, která měla zadání s kontinuitou – vytvořit pravidelný odpolední televizní magazín se stopáží dvacet minut. Opět se vyráběly tři

pořady a role se měnily. Pouze scéna a moderátoři zůstávali pro všechna vysílání stejná. Na tomto projektu jsem pracovala jako režisér taneční předtáčky, obrazový střihač a asistent režie (*floor manager*). Celkově šlo o realizačně náročnější televizní pořad, na kterém pomáhali jako runneři studenti nižších ročníků.

Pro zajímavost přikládám několik fotek z natáčení lifestylového magazínu *Living Room*.

PRODUCENT, VEDOUcí VÝROBY & REŠERŠISTA V TELEVIZNÍ TVORBĚ

Zdánlivě široce zaměřený předmět měl za cíl seznámit studenty s *badatelskou* prací na televizním pořadu. Každému námětu totiž předchází dobrá rešerše. Důkladná znalost tématu, kterému se chceme věnovat je důležitá pro rozvinutí myšlenky do typu pořadu. K tomu je nezbytná i schopnost vnímat televizi jako celek – znát skladbu televizního schématu, kam by se můj pořad mohl zařadit a proč, pro jaký typ televizi svůj pořad vyvíjím. Televize má své zákonitosti a limity, ne všechno se hodí všude. Pochopení těchto základních principů pomáhá při vývoji tématu do konkrétního pořadu s konkrétní představou, pro kterou televizní stanici a do jakého slotu je pořad určený. Předmět byl zakončený prezentací (*pitchingem*) námětu na televizní pořad – typově jako je v českém prostředí programová rada v České televizi.

TELEVIZNÍ ŽÁNRY: DOKUMENT, ZPRAVODAJSTVÍ A FAKTUÁLNÍ POŘADY + TELEVIZNÍ TVORBA: DOKUMENT

Tento teoreticky zaměřený modul vedl tehdejší vedoucí studijního programu, Alan Fountain⁴⁸ a střídáním přednášek, promítání a prezentací se studenti učili o práci na nedramatických - faktuálních pořadech pro televizi. Na toto potom v dalším semestru navazoval praktický předmět, ve kterém čtyřčlenné skupiny vyráběli tři krátké dokumenty na jedno téma, zpracované třemi různými způsoby – observačně (*observational*), expozičně (*expositional*) a lyricky (*poetic*). Studenti se opět museli prostřídat v základních rolích – režie, produkce, kamera, střih.

⁴⁸ Později se stal šéfem EAVE – European Audiovisual Entrepreneurs.

Po dokončení všech cvičení si celý ročník společně dokumenty pouštěl a rozebíral je. Dále k nim musel každý vypracovat tzv. *research* esej o své práci na všech třech krátkých dokumentech (stopáž jednoho byla 5 min). Klíčem práce byly rešerše o tom, co daná role na dokumentu obnáší a jaká jsou pravidla pro daný typ dokumentu. Hodnocení vycházelo, jak z praktického zpracování, tak i z odevzdané písemné práce. K praktickému zpracování jsme dostali písemný feedback od vedoucího předmětu.⁴⁹

ZÁVĚREČNÝ PROJEKT

Vrcholem studijního programu televizní tvorby na Middlesex Univerzitě byl závěrečný projekt (*Final Production*). Vzhledem k tomu, že šlo o klíčový projekt celého studia, který se měl, co nejvíc přiblížit profesionálnímu televiznímu pořadu – jakéhokoli žánru – nebylo možné, aby každý dělal svůj projekt. Na konci druhého ročníku byl tedy vyhlášen termín pitchingu, kam měl možnost se přihlásit každý. Na začátku září měli potom studenti možnost svůj nápad na závěrečný projekt prezentovat před komisí. V rámci prezentace se představil námět na pořad/ film s plánem realizace a návrhem týmu složeného z kolegů z ročníku. Vybralo se šest projektů, které se během roku realizovaly a kdo neměl svůj vlastní projekt, musel mít alespoň na jednom z těchto projektů hlavní roli (kamera, zvuk, režie, střih, produkce). Podle této hlavní role – mohla být realizována i na více projektech - vypracoval každý student závěrečnou *research* esej, kde popsal, jak se na svoji roli připravil po teoretické stránce – knižní reference, nakoukané pořady/ filmy a praktické stránce – individuální konzultace s vedoucím konkrétního zaměření.

⁴⁹ Na ukázkou, jak dávali pedagogové studentům zpětnou vazbu na jejich práci, příkládám nepřeloženou *critical analysis* od vedoucí předmětu – v příloze.

STUDIJNÍ PLÁN 2017/ 2018

Ted' se stručně podíváme, jak vypadá skladba předmětů⁵⁰ stejného studijního programu o více než deset let později.

1. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Televize jako médium a průmysl	<i>Television: Medium and Industry</i>	15
2.	Televize: texty a souvislosti	<i>Television: Texts and Contexts</i>	15
3.	Jednokamerová výroba	<i>Location Filming</i>	15
4.	Studiová výroba	<i>Studio Production</i>	15
celkem ECTS kreditů =			60

2. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Teorie televize a badatelství	<i>Television Research and Theory</i>	15
2.	Hraná tvorba	<i>Television Drama</i>	15
3.	Dokumentární tvorba	<i>Television Documentary</i>	15
4.	Zábavná tvorba	<i>Entertainment</i>	15
5.	Korporátní video tvorba	<i>Client-led Video</i>	15
6.	Kamera, světlo a zvuk	<i>Camera, Lighting and Sound Technologies</i>	15
7.	Post produkce	<i>Post Production Technologies</i>	15
celkem ECTS kreditů =			60

*volitelný předmět, povinnost vybrat si tři

3. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Název předmětu/ EN	Počet ECTS kreditů
1.	Televize dnes a zítra	<i>Television Today and Tomorrow</i>	15
2.	Profesní portfolio	<i>Career Portfolio</i>	15
3.	Hlavní projekt: Televizní výroba	<i>Major Project: Television Production</i>	30
celkem ECTS kreditů =			60

⁵⁰ https://www.mdx.ac.uk/_data/assets/pdf_file/0027/440964/BA-Television-Production-Hons-Programme-Specification-2017-2018.pdf

Hlavní změna je vidět v redukci počtu předmětů v jednotlivých ročnících. Zatímco v roce 2005 bylo ve druhé ročníku šest předmětů po deseti kreditech, dnes stačí pro absolvování druhého ročníku předměty čtyři. Třetímu ročníku ubyl předmět jeden, ale přesto je ve srovnání s konceptem posledního ročníku před deseti lety výrazně zredukován a zaměřen na hlavní projekt a přípravu studenta pro profesní život.

Shrnutí.

Víceméně podobnou skladbu předmětů posledního ročníku mají všechny prezentované univerzity, kromě Bath Spa University, kde je nutné absolvovat sedm předmětů.

V prvním a druhém ročníku jsou nyní předměty, které byly dříve rozdělené na teoretické a praktické, jednoznačněji vymezené a celé kurikulum působí kompaktněji. V porovnání s ostatními uvedenými univerzitami má Middlesex předměty s vyšším kreditním hodnocením, zároveň je ale vidět, že obecně se od sebe programy tolik neliší. Pod názvy předmětů se skrývá obdobný obsah a při výběru konkrétní univerzity, tak mohou potenciální studenti zohlednit i jiná kritéria. Mezi nimi je například procento zaměstnaných absolventů, studentské hodnocení programu nebo prestiž daného programu (nesouvisí nutně s prestiží univerzity jako celku).

Dále se mohou studenti u každého programu seznámit s tzv. *Předpokládaným dosaženým vzděláním*⁵¹, které určuje podle obecně

⁵¹ tzv. Intended Learning Outcomes

platných směrnic, jaké úrovně znalostí a dovedností by měl student dosáhnout v daném ročníku. Tyto směrnice pomáhají studentům lépe zpětně vyhodnotit, zda program naplnil dostatečně jejich představu, resp. mohou si podle detailnějšího prozkoumání ověřit, zda program nabízí to, o co mají v rámci studia zájem.

Jednotlivé úrovně jsou potom označovány jako A1, 2, 3 atd. – A je pro Znalosti & pochopení (*Knowledge and Understanding*); B označuje Kognitivní dovednosti (*Cognitive (thinking) skills*); C Praktické dovednosti (*Practical skills*) a D Dovednosti absolventa (*Graduate skills*).⁵²

Televizní tvorba patří ze zjevných důvodů ve Velké Británii k populárním studijním programům. V kontextu mezinárodního televizního trhu patří k těm nejrozvinutějším a většina globálních formátových hitů má kořeny právě tam. Vychází to z tradice a postoji k tvorbě pro televizi, která nebyla a není vnímána jako podružná. Komerční stránka výroby není považována za přítěž, ale práce pro televizi je pro lidi prestiž a vášeň. Každý student ví, že než se dostane na své vysněné místo ve výrobním řetězci, musí ujít dlouhou cestu plnou přesčasů, uvařených čajů pro někoho jiného, obědů pro někoho jiného a tak dále. Je zvykem, že profesní postup je pozvolný a náročný. Proto vyžaduje lidi, kteří tuto práci chtějí dělat a dělají ji srdcem. Během své profesní praxe v nejrůznější anglických televizních produkcích jsem nepotkala nikoho, kdo by práci pro televizi pohrdal nebo ji dělal, protože *něčím se živit musí*. Naopak každý si

⁵² Detaily studijních programů vybraných univerzit jsou součástí elektronické přílohy (na přiloženém CD)

vážil svého místa, konkurenční prostředí všechny udržuje v bdělosti a ve snaze o to být co nejlepší.

Z ukázek studijních programů je také vidět, že jednotlivé programy vychovávají studenty komplexně vzdělané v oblasti televizní tvorby. Studenti si v zásadě umí sami vymyslet, natočit a sestříhat video. Jde o souhrn klíčových dovedností, což u nás není úplně běžné. Ze zkušenosti vím, že když hledám někoho na pozici například na *Story Producer-a*, nejsem schopná najít někoho, kdo by uměl pracovat pod režisérem "jen" jako *hlídač* hlavní dějové linky a zároveň by uměl sám (*bez stříhače*) ve střížně připravit podklady pro stříh. Nicméně i u nás začínají být požadavky trhu na široký dovednostní záběr jsou neúprosné – problém je, že kvalitních tzv. *multiskilled* lidí je zatím hodně málo.

Poptávka na televizním trhu ve Velké Británii.

Pro příklad toho, co se obvykle od televizních profesionálů očekává za znalosti a dovednosti, uvádím několik nedávných inzerátů na různé pozice v televizním prostředí ve Velké Británii. Záměrně vynechávám poptávku na nejrůznější produkční pozice (*production co-ordinator, production manager*), protože u nich jsou požadavky na schopnosti obdobné jako u nás.

Lesley Quinn

14 August at 12:40

Assistant Producer Needed for CH4 Ob Doc

Start Date ASAP

You would have worked on a mixture of factual one offs and fact ent series. Working alongside the P/D, you will be thinking of story lines, building and maintaining relationships with contributors, keeping detailed notes and technically minded. Someone who is brimming with ideas; highly creative, fun and friendly. Experience with FS7 and Gopro's desired. Full driving license.

*Pozice "asistent producenta" není asistentská pozice. Jde o třetí postupnou pozici v hierarchii, která následuje po pozici *Researcher*.⁵³ Dalo by se tedy říct, že jde o podobnou pozici jako je *Story Producer*, tj. režisér děje.

překlad: Pracoval/a jste na kombinaci jednorázového a seriálového typu faktuaálního pořadu. Budete pracovat po boku *režiséra/dramaturga*, budete vymýšlet dějové linky, budete budovat a udržovat vztahy s účinkujícími, dělat si detailní poznámky a budete technicky orientovaný/á. Hledáme někoho, kdo překypuje nápady, je velmi kreativní, zábavný a kamarádský. Zkušenost s FS7 a GoPro povinná, stejně jako řidičský průkaz.

Gemma O'Neill

1 August at 08:48

A Place in the Sun would like to hear from experienced DV Directors/Producers who are keen to make the step towards PD'ing.

Ideally you will have some experience directing crew and producing talent, possess strong script-writing skills and be a confident self-shooter (mainly second camera and GVs). Property show experience would be a bonus but not essential.

překlad: 'Place in the Sun'⁵⁴ hledá zkušeného *režiséra/ dramaturga*. Ideální kandidát má zkušenost s režírováním štábu, režírováním účinkujících, umí psát scénáře a umí pracovat s kamerou (hlavně jako druhá kamera a na ilustráky). Zkušenost s práce na reality show zabývající se nemovitostmi výhodou.

⁵³ runner -> researcher -> AP (assistant producer) -> producer - story producer - edit producer - producer/ director -> series producer - series director -> executive producer - head of production
nebo
runner -> production secretary -> production co-ordinator -> production manager -> production executive - line producer

⁵⁴ Známa britská reality show kanálu Channel 4.

Chiara Rabbito shared a link.

Yesterday at 15:54

SUNDAY BRUNCH are looking for enthusiastic and talented London based GUEST RESEARCHERS with experience in live entertainment to join the team.

Guest Researchers are a key part of the editorial team. Responsible for writing briefs, guests interviews and driving the conversation on air. Researchers will deal directly with guests, during the lead up to the live show and on studio days. They must be enthusiastic and inquisitive. They must also come with bags of ideas, the confidence to pitch them and the ability see them through. Our working week is Tues to Fri & Sunday (with Saturday and Mondays off).

překlad: 'SUNDAY BRUNCH'⁵⁵ hledá entuziastického a talentovaného *režeršistu hostů* se zkušeností na živém zábavním vysílání. *Režeršista hostů* je klíčový členem kreativního týmu. Je zodpovědný za psaní a přípravu rozhovorů s hosty na obraze. *Režeršista* bude v přímém kontaktu s hosty během příprav na natáčení a také v den natáčení. Musí být zvědavý a zapálený do práce. Zároveň musí mít nůši nápadů, sebevědomí dobře je prezentovat a dotáhnout do konce. Náš pracovní týden je od úterka do pátku plus neděle (sobota a pondělí je volno).

Experienced Series Producer needed for returning Ob Doc series for C5. Managing shoots, maintaining access and overseeing multiple edits from offline to post, this is a warm- hearted, high volume series which requires an SP with excellent people and story telling skills. Immediate start preferred but can wait til mid -September for the right candidate. Many thanks.

překlad: Pro další sérii observačního dokumentu stanice Channel Five hledáme zkušeného *vedoucího projektu*. Budete mít na starost vedení natáčení, udržování a supervizi několika střížen od offline do finalizace. Toto je srdečná série s vysokým počtem epizod, která potřebuje *VP* s vynikajícími interpersonálními dovednostmi a vypravěčským talentem. Ideální start je hned, případně na správného člověka umíme počkat do poloviny září.

⁵⁵ Nedělní studiový magazín stanice Channel 4, typově jako u nás *Sama doma*, ale nejen pro ženy.

Flint TV is looking for experienced APs to work on a prime-time access documentary series for C4. Proven ability to originate and produce stories while building access relationships with contributors. Some background in observational formats and shooting on C300 preferred. Starting early September.

překlad: Flint TV hledá zkušeného *asistenta producenta* na práci na dokumentárním seriálu pro stanici Channel 4. Nutnost prokázat schopnost vymýšlet a vytvářet příběhy/ budovat děj a utvářet vztahy s účinkujícími. Ideální jsou zkušenosti z observačních formátů a schopnost točit na C300. Začátek projektu od září.

Whizz Kid Entertainment is looking for an experienced factual entertainment and formats Senior Development AP.

We're looking for idea generators with a passion for popular factual TV and great formats. Experience of securing access to locations, capable of covering a wide range of popular factual areas, and good at writing. Shooting and editing skills would be a bonus. Start time flexible for the right candidate but ASAP, for three months with a view to an extension.

překlad: Whizz Kid Entertainment hledá velmi zkušeného *faktuálního asistenta producenta* na vývoj formátů. Hledáme generátora nápadů s vášní pro faktuelní televizi a velké formáty. Někoho se zkušeností se zajištěním přístupů k lokacím, schopným pokrýt širokou škálu oblíbených témat faktuelní televize a dobrým v psaní. Natáčecí a střihačské schopnosti jsou výhodou. Na ideálního kandidáta můžeme počkat, ale ideálně bychom chtěli někoho hned na tři měsíce s možným prodloužením.

Na všech ukázaných inzerátech je vidět, že se nehledají čerství absolventi, ale lidé se zkušeností práce v televizi. Základy budoucích zkušeností, dovedností a schopností se nicméně formují právě ve škole. Tam se studenti učí, že pro úspěšnou televizní kariéru je potřeba umět zkombinovat znalosti z několika oblastí, neustále sledovat trendy a učit se novým věcem. Základem je pak schopnost práce s kamerou a běžným střihačským softwarem (Avid, případně FinalCut).

5. Výuka televizní tvorby v bakalářském programu v České republice

Začneme-li podobně jako při vyhledávání studijních programů zabývajících se televizní tvorbou ve Velké Británii, zadáním *studium televizní tvorba* do vyhledávače Google, objeví se mezi prvními odkaz na FAMU následovaný odkazy na střední školy – SPŠ sdělovací techniky nebo soukromé školy Michael v Praze nebo SVOŠF v Písku. Zúžíme-li tedy vyhledávání na to co nás zajímá, tj. bakalářské programy na vysokých školách, opět se jako první objeví FAMU a za ní pár soukromých škol nabízejících filmové studijní programy. Pro relevanci srovnání ale zůstaneme u veřejných vysokých škol jako tomu bylo při výběru univerzit ve Velké Británii.

Pro určení škol a jejich studijních programů zabývajících se televizní tvorbou v tomto případě tedy nešlo použít snadné vyhledávání pomocí Googlu. Nejvíc mi pomohla konzultace s prof. MgA. Martinem Štollem, Ph. D. z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, který u nás patří k těm, kteří se televizí nejen z akademického hlediska zabývají nejvíc. Díky němu jsem objevila zatím velmi mladý, jeden rok starý, studijní program Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Televizní a rozhlasová studia. Je to jediný program u nás, který má přímo v názvu slovo *televize*. Další studijní programy, které budu prezentovat jsem vybírala na základě doporučení profesora Štolla a vlastních rešerší veřejných vysokých škol, kde jsem našla určitou blízkost nebo spojitost s televizní tvorbou.

Pro účel této práce, která má srovnávat možnosti studia ve dvou zemích je důležitá i stejná metrika tj. když představím, že jsem maturant se

zájmem o televizi, jak snadné je najít vše, co potřebuji vědět, abych se mohla rozhodnout pro studium na dané škole?

Přeskočme tedy úvodní obecné vyhledávání podle oboru a zaměřme se na konkrétní prezentované studijní programy: u všech zkoumaných britských programů bylo poměrně snadné pro průměrného uživatele internetu najít potřebné informace týkající se skladby studijního plánu bakalářského studia tj. jaké předměty, v jakém ročníku, za kolik kreditů. Všechny byly přehledně postavené tak, že vidím, jaké předměty budu studovat, abych dosáhla na předepsaný počet kreditů nutný k absolvování bakalářského stupně. U většiny zkoumaných českých vysokých škol to tak snadné nebylo a u některých byly uvedeny jen okruhy studia (např. na UTB uvádí "*Na jaké předměty se můžete těšit?*"). Zároveň je problematické detailně rozebírat studium po jednotlivých oborech – kamera, režie, zvuk, střih, scenáristika, produkce, proto se budeme v případě specializovaných studijních oborů zabývat celkem a shrneme, co program nabízí ve vztahu k televizní tvorbě.

a. UPOL – UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

studijní program: Televizní a rozhlasová studia

Tento jeden rok starý obor Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci *„zaměřený na televizi a rozhlas je jediný ve střední Evropě. Kombinuje tradiční uměnovědný zájem o dramaturgii či žánry s aktuálními problémy digitální kultury či internetového pirátství, ale i prakticky orientovanou výukou.“*⁵⁶

Jeho postavení v rámci Filozofické fakulty ho však od počátku determinuje k tomu být teoreticky zaměřeným oborem na rozdíl od zkoumaných britských studijních programů. Protože je ale jediným, který nestaví televizi vedle filmu, ale naopak vedle svého staršího sourozence rozhlasu, budeme se mu věnovat jako nejpodobnějšímu studijnímu oboru.

Profil dvouoborového⁵⁷ studijního programu: *Studenti se v programu seznámí se způsoby, jak analyzovat a zkoumat televizní a rozhlasovou produkci z hlediska institucionálního i dramaturgického, tedy jak v rámci kritiky uchopit televizní a rozhlasovou fikční i dokumentární tvorbu coby produkty vznikající v různorodém kulturním, mediálním i společenském prostředí...*⁵⁸

Jednooborové studium je pojato širěji a studenti *rozkládají svou pozornost mezi modul filmu, divadla a televize/ rozhlasu, s možností*

⁵⁶ <http://studuj.tvaradio.upol.cz/>

⁵⁷ Student získává „jen“ 90 ECTS kreditů za tento obor a ke splnění limitu bakalářského studia (180 ECTS kreditů) si musí zvolit ještě jeden studovaný obor.

⁵⁸ <https://obory.upol.cz/nc/obor/detail/televizni-a-rozhlasova-studia/>

částečně se profilovat k jedné z oblastí a k teoreticky či prakticky orientovaným seminářům a cvičením formou volitelných předmětů.⁵⁹

Při představení skladby předmětů tohoto studijního oboru se tedy zaměříme na ty týkající se televizních a rozhlasových studií – tedy vlastně na jednu polovinu studia při výběru dvouoborové kombinace. Už teď je proto jasné, v čem bude největší rozdíl od zkoumaných britských škol – počet kreditů k dosažení titulu bakalář je jen studiem “televizních” předmětů nemožný.

Skladba povinných předmětů⁶⁰:

1. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Počet ECTS kreditů
1.	Úvod do studia rozhlasu	3
2.	Úvod do studia televize	3
3.	Žánry a formáty v TV	4
celkový počet ECTS kreditů =		10

2. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Počet ECTS kreditů
1.	Dějiny med. technologií a institucí	3
2.	Rozhlasový seminář	3
3.	Televizní seminář	3
4.	Žánry a formáty v auditivních médiích	4
5.	Filozofie – společný základ	3
celkový počet ECTS kreditů =		16

⁵⁹ <https://obory.upol.cz/nc/obor/detail/filmova-divadelni-televizni-a-rozhlasova-studia/>

⁶⁰ https://www.ff.upol.cz/fileadmin/userdata/FF/studium/st_plany/FF1819.pdf

3. ročník

#	Název předmětu/ CZ	Počet ECTS kreditů
1.	Teorie rozhlasu	5
2.	Teorie TV	5
3.	Metodologie odborné práce 1, 2	10 + 10
celkový počet ECTS kreditů =		30

Skladba volitelných předmětů:⁶¹

Modul výběrové přednášky (statut bloku: B)

Volba min.: 9 kr.

Kat./Zkr.	Název předmětu	Počet kred.	Rozsah výuky Pt+Cv+Sem	Zakonč.	Doporuč.	
					Rok	Sem.
KDU/EM	Etika médií	3	2+0+0	Zp,Zk	3	Z/L
KDU/RSTA	Rozhlasová studia A	3	2+0+0	Zp,Zk		Z/L
KDU/RSTB	Rozhlasová studia B	3	2+0+0	Zp,Zk		Z/L
KDU/RSTC	Rozhlasová studia C	3	2+0+0	Zp,Zk		Z/L
KDU/RSTD	Rozhlasová studia D	3	2+0+0	Zp,Zk		Z/L
KDU/TVMNA	Television studies a nová média A	3	2+0+0	Zp,Zk		Z/L
KDU/TVMNB	Television studies a nová média B	3	2+0+0	Zp,Zk		Z/L
KDU/TVMNC	Television studies a nová média C	3	2+0+0	Zp,Zk		Z/L
KDU/TVMND	Television studies a nová média D	3	2+0+0	Zp,Zk		Z/L

Modul analytické semináře (statut bloku: B)

Volba min.: 9 kr.

Kat./Zkr.	Název předmětu	Počet kred.	Rozsah výuky Pt+Cv+Sem	Zakonč.	Doporuč.	
					Rok	Sem.
KDU/SARA	Seminář analýzy rozhlasu A	3	0+0+2	Zp	2	Z/L
KDU/SARB	Seminář analýzy rozhlasu B	3	0+0+2	Zp	2	Z/L
KDU/SARC	Seminář analýzy rozhlasu C	3	0+0+2	Zp	2	Z/L
KDU/SARD	Seminář analýzy rozhlasu D	3	0+0+2	Zp	2	Z/L
KDU/SATMA	Seminář analýzy televize a médií A	3	0+0+2	Zp	2	Z/L
KDU/SATMB	Seminář analýzy televize a médií B	3	0+0+2	Zp	2	Z/L
KDU/SATMC	Seminář analýzy televize a médií C	3	0+0+2	Zp	2	Z/L
KDU/SATMD	Seminář analýzy televize a médií D	3	0+0+2	Zp	2	Z/L

Modul praktické předměty (statut bloku: B)

Volba min.: 8 kr.

Kat./Zkr.	Název předmětu	Počet kred.	Rozsah výuky Pt+Cv+Sem	Zakonč.	Doporuč.	
					Rok	Sem.
KDU/OPROA	Oborové praktikum rozhlasové A	4	0+2+0	Zp	1	Z/L
KDU/OPROB	Oborové praktikum rozhlasové B	4	0+2+0	Zp	1	Z/L
KDU/CIRST	Current International Research	3	0+0+8S	Zp		Z/L
KDU/FDDT	Filmová dokumentace divadla	3	0+2+0	Zp		Z/L
KDU/MKT1	Management kultury 1	3	0+2+0	Zp		Z/L
KDU/MKT2	Management kultury 2	3	0+2+0	Zp		Z/L
KDU/ODPAT	Odborná praxe (dlouhodobá)	3	0+0+112S	Zp		Z/L
KDU/ODPBT	Odborná praxe (střednědobá)	2	0+0+64S	Zp		Z/L
KDU/ODPCT	Odborná praxe (jednorázová)	1	0+0+32	Zp		Z/L
KDU/PPFAB	Praktikum festivalové produkce A	3	0+2+0	Zp		Z/L
KDU/PPFBB	Praktikum festivalové produkce B	3	0+2+0	Zp		Z/L
KDU/VPAT	Veřejný projekt A	3	0+0+112S	Zp		Z/L
KDU/VPBBT	Veřejný projekt B	2	0+0+64S	Zp		Z/L
KDU/VPCT	Veřejný projekt C	1	0+0+32S	Zp		Z/L

⁶¹ https://www.ff.upol.cz/fileadmin/userdata/FF/studium/st_plany/FF1819.pdf

Modul čtecí a projekční (statut bloku: B)

Volba min.: 3 kr.

Kod./Zkr.	Název předmětu	Počet	Rozsah výuky	Zkouš.	Doporuč.	
		kred.	Př+Cv+Sem		Rok	Sem.
KDU/OT	Odborný text	2	0+0+4S	Zp		Z/L
KDU/TPA	Televizní projekce A	1	0+2+0	Zp		Z/L
KDU/TPB	Televizní projekce B	1	0+2+0	Zp		Z/L

Volitelné předměty (statut bloku: C)

Kod./Zkr.	Název předmětu	Počet	Rozsah výuky	Zkouš.	Doporuč.	
		kred.	Př+Cv+Sem		Rok	Sem.
FIF/XXX	Výběr z nab. UP dle určeného kred. limitu	0	0+0+0	-		Z/L

Poznámka: Kreditní limit v kategorii volitelných předmětů: 5. Do kategorie C se započítávají i kredity za povinně volitelné předměty (B) absolvované nad rámec kreditního limitu předepsaného pro kategorii B.

Teoretický výběr volitelných předmětů k dosažení 90 ECTS kreditů:

#	Název předmětu/ CZ	Počet ECTS kreditů
1.	Etika médií	3
2.	Rozhlasová studia A	3
3.	Television studies & nová média A, B	3 + 3
4.	Seminář analýzy rozhlasu A	3
5.	Seminář analýzy TV & médií A, B	3 + 3
6.	Oborové praktikum rozhlasové A	4
7.	Current International Research	3
8.	Management kultury 1	3
10.	Odborný text	2
11.	Televizní projekce A	1
celkový počet ECTS kreditů =		34

Sečteme-li tedy počet předmětů nutných k získání poloviny minimálního počtu kreditů nutného k absolvování bakalářského studia, tj. 90 ECTS kreditů, dojdeme k číslu dvacet pět. To znamená, že pro dokončení studia a získání titulu budu potřebovat ještě zhruba jednou tolik předmětů – tj. okolo padesáti. Příkladně-li to k počtu předmětů, které absolvují studenti ve Velké Británii během třech let studia, je to více než čtyřikrát

méně, kde je to průměrně 12 předmětů⁶². Tomu pochopitelně odpovídá i velmi rozdílné kreditní ohodnocení jednotlivých předmětů, zatímco ve Velké Británii jsou předměty za 10, 15 nebo 20 kreditů, zde vidíme předměty převážně za 3/ 4 kredity. Předmětem této práce nicméně není zkoumání, zda je počet kreditů za předměty u nás odpovídající dohodě podle boloňského procesu.⁶³ To by jistě vystačilo na samostatnou práci.

Zároveň mi v nabídce předmětů chybí předměty prakticky zaměřené na tvorbu jednotlivých typů televizních pořadů (dokumentární formáty, studiové formáty, hrané formáty), což bylo očekávatelné podle typu fakulty (filozofická), která program nabízí.

Další teoretické programy, kde je možnost se v rámci několika předmětů dostat k "televizi" jsou:

b. MUNI – Masarykova Univerzita v Brně

studijní obor: *Teorie a dějiny filmu a audiovizuální kultury*

Tento obor má za cíl "vychovávat absolventy disponované pro kvalifikované profese vyžadující samostatné kritické myšlení a systémový přístup v oblastech filmové vědy, věd o umění, humanitních

⁶² Vycházím jen z těch zkoumaných v rámci této práce, dá se ale předpokládat, že i ostatní studijní programy tohoto oboru budou postaveny podobně.

⁶³ One credit corresponds to 25 to 30 hours of work = jeden kredit odpovídá 25 až 30 hodinám práce, čerpáno z https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/ects-users-guide_sk.pdf - zajímavostí je, že tato příručka je k dispozici v angličtině, němčině, španělštině, francouzštině, italštině, polštině a slovenštině – v češtině bohužel ne, proto dávám odkaz na slovenskou.

a společenských věd, kulturních institucí a médií a subjektů kreativních a kulturních průmyslů."⁶⁴

Studijní plán není příliš přehledný⁶⁵, ale je jasně zaměřený na filmová studia. Je škoda, že některé předměty důležité pro televizní tvorbu jako například předmět *Vývoj televizních formátů* má ve svém detailu uvedeno, že je vyučován jen jednou za tři roky.⁶⁶

c. UK – UNIVERZITA KARLOVA

studijní program: *Mediální studia (kombinovaná forma studia)*

Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy na Institutu komunikačních studií a žurnalistiky nabízí tento studijní program formou kombinovaného studia (prezenční výuka + dálkové studium). *"Koncepce oboru je zacílena na zájemce, kteří již vykonávají pracovní činnost a při vykonávání profese přicházejí do častého kontaktu s médii."*⁶⁷ Garantem je profesor Martin Štoll, takže není překvapivé, že zde najdeme několik zajímavých předmětů týkajících se televize např. *Televize jako instituce, Zábava v televizním vysílání, Manipulace v audiovizuálním sdělení, Vývoj televizního vysílání v českých zemích, tvůrčí dílna: non-fiction*⁶⁸, *Contexts of Television*.

Za zmínku ještě určitě stojí fakt, že na rozdíl od ostatních zkoumaných českých vysokoškolských studijních programů, má tento program méně

⁶⁴ <https://www.muni.cz/bakalarske-a-magisterske-obory/4437-teorie-a-dejiny-filmu-a-audiovizualni-kultury>

⁶⁵ https://is.muni.cz/predmety/sablony_tisk.pl?fakulta=1421;obdobi=6644;rek=ap;puvodni_design=p;uzel=468442

⁶⁶ <https://is.muni.cz/predmet/phil/FAV223?lang=cs>

⁶⁷ <https://karolinka.fsv.cuni.cz/KFSV-967.html>

⁶⁸ bohužel až na magisterském stupni

předmětů a předměty jsou hodnoceny více kredity. Předmětů nutných ke splnění podmínek je tak zhruba dvacet jedna. Počet kreditů se pohybuje nejčastěji mezi šesti až deseti za předmět.

Dál se posuneme k prakticky zaměřeným studijním programům na českých vysokých školách, které jsou primárně zaměřené na studium filmové tvorby, přesto však stojí za pozornost a srovnání v našem kontextu.

d. UTB – UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

Fakulta Mediálních komunikací

studijní program: *Teorie a praxe audiovizuální tvorby*

V profilu ateliéru Audiovizuální tvorby⁶⁹, který program *Teorie a praxe audiovizuální tvorby* nabízí jsou rozděleny obory "audiovizuální tvorba (se specializacemi režie a scenáristika, kamera, vizuální efekty, střihová a zvuková skladba) a "produkce", z čehož vyplývá, že studium neprobíhá společně, ale je rozděleno po složkách, navíc s organizační složkou oddělenou od těch tvůrčích. Podíváme-li do záložky "doporučená literatura" pro studium na Ateliéru Audiovizuální tvorby, která má vycházet z požadavků pedagogů jednotlivých předmětů, najdeme tam pouze jednu knihu zabývající se konkrétně televizí (*Jeremy Orlebar: Kniha o televizi*) z netechnického hlediska. V případě, že se na seznam podíváme širší optikou, najdeme tam ještě pár titulů, které by se hodili i pro studium televizní tvorby (např. Zuzana Gindl – Tatárová: *Praktická dramaturgia*,

⁶⁹ <https://fmk.utb.cz/o-fakulte/zakladni-informace/ateliery-ustavy-a-kabinety/atelier-audiovizualni-tvorba/o-atelieru/>

Bill Nichols: Úvod do dokumentárního filmu, Sibylle Kurzová: Pitch It!, Lori Jane Coleman, Diana Friedberg: Make the cut: a guide to becoming a successful assistant editor in film and TV + další zahraniční tituly týkající se střihu). Zajímavé je, že se v seznamu objevují i anglicky psané tituly, takže teoreticky není důvod nemít tam víc titulů zabývajících se televizní tvorbou (po teoretické a tvůrčí stránce, ne technické nebo organizační).

Vzhledem k absenci přesných studijních plánů na stránkách UTB, jsem se podívala na skladbu otázek státních závěrečných zkoušek jednotlivých oborů, abych podle nich zhruba odhadla, co se studenti během tří let učí. Bakalářská "státnice" je na UTB složená ze dvou předmětů – *Dějiny filmu I.* jsou pro všechny studované obory stejné, druhý předmět se jmenuje *Technologie a teorie oboru* a okruh otázek je specifický k dané specializaci. Při prostudování těchto okruhů jsem narazila na to, že, mimo technologické otázky, se televize (alespoň vzdáleně) týká zhruba jedna třetina otázek. Ostatní jsou zaměřené primárně na film. Nejvíc televizně zaměřený mi podle okruhu otázek přišel obor scenáristika, kde bylo vidět, že se studenti učí i o nedramatických televizních žánrech/ pořadech. Otázka na televizní žánry je zastoupena v podstatě u všech oborů a je to tak jediná čistě a jednostranně zaměřená otázka na televizi.

e. SLU – SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

studijní program: *Dramatická umění*

Filozoficko-přírodovědecká fakulta Slezské univerzity nabízí v rámci studijního programu Dramatická umění, obor Audiovizuální tvorba. Z profilu absolventa je nicméně znát, že studium bude zaměřené spíše na žurnalistickou tvorbu: *"Absolvent uplatní odborné znalosti v oblasti současného jazyka a řeči, komunikace, vedení rozhovoru, práce s informacemi. Bude schopen uplatnit se v redakční práci ve zpravodajství nebo publicistice nebo jako erudovaný expert pro komunikaci v některé ze státních či komerčních společností."*

Hůře dohledatelný, ale dohledatelný byl studijní plán pro tento obor.⁷⁰

1. ročník

Studijní obor:	Audiovizuální tvorba	Specializace: 00				
Studium:	Prezenční					
Etapa:	první	Verze: 2 Kreditní limit: 180 kr.				
AVT1-01/A - Audiovizuální tvorba (statut bloku: A)		Počet předmětů: 21 kreditů: 60				
Kat./Zkr.	Název předmětu	Počet kred.	Rozsah výuky Př+Cv+Sem	Zakonč.	Doporuč. Rok	Sem.
UBK/TV003	Žurnalistické praktikum I	3	0+2+0	Zp	1	Z
UBK/TV004	Zpravodajsko-publ. seminář I	3	0+0+2	Zp	1	Z
UBK/TV080	Současný český jazyk I	3	1+0+1	Zp,Zk	1	Z
UBK/TV081	Základy žurnalistiky	3	2+0+0	Zp,Zk	1	Z
UBK/TV082	Fotografický workshop I	2	0+2+0	Zp	1	Z
UBK/TV083	Přehled české a světové literatury I	2	2+0+0	Zp	1	Z
UBK/TV084	Základy společenských věd I	2	1 0 1	Zp	1	Z
UBK/TV085	Počítačová gramotnost	2	0+2+0	Zp	1	Z
UBK/TV121	Anglický jazyk I	2	0+2+0	Zp	1	Z
UBK/TV008	Dějiny žurnalistiky	2	2+0+0	Zp	1	L
UBK/TV011	Zpravodajsko-publ. seminář II	3	0+0+3	Zp	1	L
UBK/TV012	Žurnalistické praktikum II	3	0+2+0	Zp	1	L
UBK/TV086	Současný český jazyk II	3	1+0+1	Zp,Zk	1	L
UBK/TV087	Přehled české a světové literatury II	3	2+0+0	Zp,Zk	1	L
UBK/TV089	Sociologie kultury	2	1+1+0	Zp	1	L
UBK/TV090	Základy společenských věd II	3	1+0+1	Zp,Zk	1	L
UBK/TV091	Fotografický workshop II	2	0+2+0	Zp	1	L
UBK/TV092	Klauzurní práce I	5	0 0 0	Zp	1	L
UBK/TV093	Odborná praxe I	8	0+10D+0	Zp	1	L
UBK/TV122	Anglický jazyk II	2	0+2+0	Zp	1	L
UBK/TV188	Kulturní vývoj střední Evropy	2	2+0+0	Zp	1	L

⁷⁰ <http://www.slu.cz/su/fpf/cz/studijni-oddeleni/studijni-plany/studijni-plany-pro-akademicky-rok-2018-2019>

2. ročník

AVT2-01/A - Audiovizuální tvorba (statut bloku: A)				Počet předmětů: 21 kreditů: 64		
Kat./Zkr.	Název předmětu	Počet	Rozsah výuky	Zakonč.	Doporuč.	
		kred.	Př+Cv+Sem		Rok	Sem.
UBK/TV018	Možnosti interpretace uměleckého díla	3	2+1+1	Zp,Zk	2	Z
138						
B8203 - Dramatická umění						
UBK/TV020	Scenáristický workshop	3	0+2+0	Zp	2	Z
UBK/TV022	Zákl. oboru kamera a střihová skladba I	3	1+0+2	Zp	2	Z
UBK/TV094	Současný český jazyk III	3*	1+0+1	Zp,Zk	2	Z
UBK/TV095	Dějiny světové a české kinematografie I	2	2+0+0	Zp	2	Z
UBK/TV096	Dokumentaristický workshop	2	0+2+0	Zp	2	Z
UBK/TV097	Překladačský workshop I	2	0+2+0	Zp	2	Z
UBK/TV098	Základy oboru dokumentární tvorba	3	1 0 2	Zp,Zk	2	Z
UBK/TV123	Anglický jazyk III	2	0+2+0	Zp	2	Z
UBK/TV194	Základy televiz. a rozhlas. scénaristiky	3	2+1+1	Zp,Zk	2	Z
UBK/TV025	Rozhlasová dramaturgie	3	2+0+2	Zp	2	L
UBK/TV027	Zákl. oboru kamera a střihová skladba II	4	1+0+2	Zp,Zk	2	L
UBK/TV051	Tvůrčí čt. a liter. na hran. s filmem I	3	0+0+2	Zp	2	L
UBK/TV099	Současná česká literatura	3	1+0+1	Zp,Zk	2	L
UBK/TV100	Dějiny světové a české kinematografie II	3	2+0+0	Zp,Zk	2	L
UBK/TV101	Teorie umění a estetika	3	2+0+0	Zp	2	L
UBK/TV102	Překladačský workshop II	2	0+2+0	Zp	2	L
UBK/TV103	Akustika, základy zvuk.tvorby a práce...	2	2+0+2	Zp	2	L
UBK/TV104	Klauzurní práce II	5	0+0+0	Zp	2	L
UBK/TV105	Odborná praxe II	8	0+0+0	Zp	2	L
UBK/TV124	Anglický jazyk IV	2	0+2+0	Zk	2	L

3. ročník

AVT3-01/A - Audiovizuální tvorba (statut bloku: A)				Počet předmětů: 14 kreditů: 40		
Kat./Zkr.	Název předmětu	Počet	Rozsah výuky	Zakonč.	Doporuč.	
		kred.	Př+Cv+Sem		Rok	Sem.
UBK/TV030	Kultura řeči	2	1+1+1	Zp	3	Z
UBK/TV032	Dramaturgický seminář I	3	0+0+2	Zp	3	Z
UBK/TV033	Úvod do film. kritiky a film. analýza I	3	1+0+2	Zp	3	Z
UBK/TV053	Tvůrčí čtení a lit. na hran. s filmem II	3	0+0+2	Zp	3	Z
UBK/TV106	Rozhlasová dramatika	3	1+0+2	Zp,Zk	3	Z
UBK/TV107	Literatura a film	2	2+0+1	Zp	3	Z
UBK/TV108	Diplomový seminář I	2	0+0+2	Zp	3	Z
UBK/TV036	Úvod do film. kritiky a film. analýza II	3	1+0+2	Zp	3	L
UBK/TV037	Dramaturgický seminář II	3	0+0+2	Zp	3	L
UBK/TV038	Základy produkce	2	2+0+0	Zp	3	L
UBK/TV039	Jazyk a tvar filmového scénáře	3	1+0+2	Zp	3	L
UBK/TV040	Diplomový seminář II	3	0+0+2	Zp	3	L
UBK/TV109	Klauzurní práce III	5	0+0+0	Zp	3	L
UBK/10019	Teorie dramatu	3	2+0+0	Zk	3	L
Státní závěrečná zkouška/A (statut bloku: A)						
				Počet předmětů: 4 kreditů: 0		
Kat./Zkr.	Název předmětu	Počet	Rozsah výuky	Zakonč.	Doporuč.	
		kred.	Př+Cv+Sem		Rok	Sem.
UBK/TV300	SZZk AVT/Dějiny č. a sv. kinematografie	0	0+0+0	Szv	3	Z/L
UBK/TV301	SZZk AVT/Produkce audiovizuálního díla	0	0+0+0	Szv	3	Z/L
UBK/TV302	SZZk AVT/Autorské právo	0	0+0+0	Szv	3	Z/L
UBK/TV303	SZZk AVT/Souč. český jazyk v komunikaci	0	0+0+0	Szv	3	Z/L

AVT/B - Audiovizuální tvorba (statut bloku: B)				Volba min.: 0 kr.		
Kat./Zkr.	Název předmětu	Pocet kred.	Rozsah výuky Pf+Cv+Sem	Zakonč.	Doporuč. Rok Sem.	
UBK/TV044	Evropská kulturní politika	2	2+0+0	Zp	1	Z
8204R038 – Audiovizuální tvorba 139						
UBK/TV110	Masová komunikace	2	1+0+1	Zp	1	Z
UBK/TV111	Filmové projekce I	2	0+0+3	Zp	1	Z
UBK/10030	Dějiny evropské hudby I/1	2	2+0+0	Zp	1	Z
UBK/TV046	Regionální kulturní politika	2	2+0+0	Zp	1	L
UBK/TV047	Dějiny moderního umění	5	3+0+0	Zk	1	L
UBK/TV112	Editorické praktikum	2	0+0+2	Zp	1	L
UBK/TV113	Filmové projekce II	2	0+0+3	Zp	1	L
UBK/00172	Multimédia a internet	2	0+2+0	Zp	1	L
UBK/10130	Dějiny evropské hudby I/2	2	2+0+0	Zk	1	L
UBK/TV048	Rozhlasová reklama	2	0+0+2	Zp	2	Z
UBK/TV071	Analytický seminář I	2	0+0+2	Zp	2	Z
UBK/TV115	Technika a technol. v tradič. a ... I	2	1+0+1	Zp	2	Z
UBK/TV116	Filmové projekce III	2	0+0+3	Zp	2	Z
UBK/TV072	Analytický seminář II	2*	0+0+2	Zp	2	L
UBK/TV119	Filmové projekce IV	2	0+0+3	Zp	2	L
UBK/TV120	Technika a technol. v tradič. a ... II	2	1+0+1	Zp	2	L
UBK/TV057	Týmová práce	3	1+2+0	Zp,Zk	3	Z
UBK/TV079	Psychologie reklamy	2	1+1+0	Zp	3	Z
UBK/TV118	Animovaný film	2	1+0+2	Zp	3	Z
UBK/TV060	Strukturální fondy EU	2	1+2+0	Zp	3	L
UBK/TV061	Public Relations	2	1+0+1	Zp	3	L
UBK/TV130	Dějiny filmových teorií 1	2	1+0+1	Zp		Z
UBK/TV131	Ateliér dramatické tvorby 1	2	0+2+0	Zp		Z
UBK/TV132	Ateliér dokumentární tvorby 1	2	0+2+0	Zp		Z
UBK/TV133	Ateliér scénářistické tvorby 1	2	0+2+0	Zp		Z
UBK/TV195	Média a dokument	3	1+0+1	Zp		Z
UBK/TV134	Dějiny filmových teorií 2	2	1+0+1	Zp		L
UBK/TV135	Ateliér dramatické tvorby 2	2	0+2+0	Zp		L
UBK/TV136	Ateliér dokumentární tvorby 2	2	0+2+0	Zp		L
UBK/TV137	Ateliér scénářistické tvorby 2	2	0+2+0	Zp		L

Z přehledu předmětů jde vidět, že první ročník je převážně zaměřený na žurnalistiku a společenské vědy. V dalších ročnících potom přibývají předměty zaměřené na film, rozhlas a částečně i televizi. Přes některé nesporně zajímavé a prakticky zaměřené předměty, nepůsobí studijní program kompaktně. Naopak je zde opět nutnost studovat vysoký počet předmětů (okolo 60) potřebných k dosažení povinných 180 kreditů.

f. JAMU – JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ

studijní program: *Rozhlasová a televizní dramaturgie a scenáristika*

Divadelní fakulta Janáčkovy akademie múzických umění v Brně nabízí studijní program *Rozhlasová a televizní dramaturgie a scenáristika*, který vhodně kombinuje studium rozhlasu a televize, které se v mnoha směrech doplňují a prolínají. Studovaných předmětů je ale v porovnání s Velkou Británií opět třikrát tolik a navíc specializované zaměření televize se týká především hrané tvorby, pochopitelně směrem k tvorbě divadelní.

Povinné předměty, které program nabízí a jsou zacílené na televizní tvorbu: *Scenáristická tvorba, Televizní žánry, Teorie dramatu, Média a společnost, Specifika analýzy uměleckého díla, Kurz profesní připravenosti, Dílna audiovize, Audiovizuální tvorba, Dramaturgie scénáře, vývoj televizní dramatické tvorby, Audiovizuální projekt, Principy tvůrčího psaní, Tvorba internetového magazínu, Absolventský projekt, Praktická dramaturgie, Současná televizní tvorba.*

Studium na Janáčkově akademii patří mezi jedno z nejvíc prakticky zaměřených na televizní tvorbu, přesto zde chybí předměty na výuku technického charakteru (kamera, střih, studiová tvorba), které jsou potřeba pro výchovu absolventů s širším tvůrčím záběrem, na úkor předmětů teoretických a filmových.

g. AMU – AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

studijní program: *Filmové, televizní a fotografické umění a nová média*

Tento studijní program nabízí Fakulta filmová a televizní a *poskytuje prostor ke vzdělávání, umělecké tvorbě a experimentování na poli filmu, televize, audovize, fotografie a nových médií talentovaným osobnostem, které jsou vedle své vlastní tvorby schopny stávající praxi teoreticky reflektovat a tvořivě proměňovat.*⁷¹

Stejně jako u studia na UTB i zde je rozdělena výuka podle specifických oblastí filmové a televizní tvorby. Akreditované studijní obory tedy jsou *animovaná tvorba, audiovizuální studia, dokumentární tvorba, fotografie, kamera, produkce, režie, scenáristika a dramaturgie, střihová skladba, zvuková tvorba, Cinema and Digital Media*, které v podstatě přesně kopírují jednotlivé katedry školy. Ani jedna katedra nenabízí víc než jeden bakalářský studijní program.

Podle názvu *Audiovizuální studia* by se mohlo zdát, že půjde o studium televize a nových médií. Profil programu ukazuje ale jiným směrem: *studium bakalářského stupně oboru Audiovizuální studia je zaměřeno na rozvoj talentu a osvojení znalostí v praktických i teoretických aspektech audiovize s důrazem na teoretickou reflexi a tvůrčí intermedialitu.*

U ostatních oborů najdeme snahu o zapojení "televize" do svého kurikula. Televizní znalosti a dovednosti ale nejsou primárním cílem *filmové* školy.

⁷¹ <https://sp.amu.cz/cs/program10147.html>

FAMU je totiž historicky a společensky vnímána především jako škola filmová, kde televize není brána jako autonomní médium se svými specifiky tvorby. Přitom má fakulta ve svém názvu i slovo "televizní" a samostatnou výuku pro televizní profesionály nenabízí. Někdo může argumentovat tím, že každý obor má několik předmětů zaměřených právě na televizní tvorbu – když se ale podíváme na požadavky k přijímacímu řízení do bakalářského studia jednotlivých kateder, kromě oboru *produkce*, televize nikde nefiguruje. Zájemci o studium televize/ televizní tvorby se tedy na filmovou školu pravděpodobně hlásit nebudou. Tím vzniká propast mezi těmi, kdo otevřeně chtějí pracovat pro televizi a proto ji chtějí studovat (ale nemají prakticky kde) a těmi, kdo se primárně hlásí na filmovou školu, televize je v zásadě moc nezajímá, ale musí plnit i televizní předměty, které má jejich obor jako povinné.

Režie: *Uchazeč o studium oboru režie musí prokázat široký znalostní rozhled zejména v oboru kinematografie, ale také v oblastech divadla, literatury hudby, výtvarného umění, společenských věd.*

Zvuk: *Základními předpoklady pro studium oboru jsou především tvůrčí vlohky a hluboký zájem o kinematografii a její muzické zdroje (literatura, výtvarné umění, hudba...).*

Střih: *U uchazeče se předpokládá intenzivní zájem o kinematografii, literaturu, výtvarné umění a další spřízněné obory.*

Produkce: *Očekáváme intenzivní a hluboký zájem o kulturu a umění, zejména: kinematografii, televizní tvorbu, literaturu a divadlo.*

Dokument: *Předpokladem je soustavný zájem o kinematografii a audiovizuální kulturu, přehled a vlastní postoj ke společenským problémům i vztah k jiným oborům vědění.*

Katedry kamera a scenáristika a dramaturgie nemají předpoklady ke studiu takto definované.

Detailní studijní plány jednotlivých studijních oborů proto nemá smysl vypisovat. Nicméně určitě je podstatné zmínit, že vzhledem k poměrně dost prakticky vedené výuce ve srovnání s ostatními zkoumanými univerzitami (vyjma UTB) je na FAMU stejně vysoký počet předmětů, což je mnohem více než na obdobných prakticky zaměřených studijních programech ve Velké Británii. Například student bakalářské výuky produkce má jen v zimním semestru prvního ročníku dvacet povinných předmětů a v letním semestru devět povinných předmětů. Celkem tedy dvacet devět předmětů, za které dostane čtyřicet pět ECTS kreditů, takže potřebuje ještě minimálně patnáct kreditů z volitelných předmětů, aby dosáhl na standart šedesáti ECTS kreditů za jeden ročník studia. Jak už jsem psala výše, zkoumání, zda počet kreditů odpovídá studijnímu zatížení, je na jinou práci. Pro nás je to důležité pouze v kontextu porovnávacím, ze kterého jasně vyplývá, že úzce specifikované studijní programy nevyžadují takový počet předmětů a studenti tak mají větší šanci se jednotlivým předmětům věnovat precizněji a hlouběji. A v případě praktických předmětů mají více času a prostoru na jejich realizaci.

6. Zhodnocení srovnání: generalizace a hledání příčinných souvislostí

Základními kritérii, podle kterých mělo srovnání probíhat, jsou profil studijního programu, způsob výuky a skladba a počet předmětů. Sběr dat ke srovnání probíhal u obou srovnávaných zemí stejně – zadáním klíčových slov v příslušném jazyce - (*bakalářské) studium televizní tvorba* - do vyhledávače Google a podle výsledků směřovalo hledání dál.

U britských vysokých škol jsem dále použila srovnávací portál *whatuni.com*, podle kterého jsem ke zkoumání zvolila první čtyři univerzity nabízející studijní program *Television Production*. V českém prostředí jsem v rámci rozšířeného hledání našla obor věnovaný televizním studiím, na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a obor věnovaný televizní dramaturgii na Divadelní fakultě Janáčkoví akademie v Brně. Ani jeden ze studijních programů ale přesně neodpovídal zadání srovnávání – tedy srovnání *možností bakalářského studia televizní tvorby*⁷² *ve Velké Británii a v České republice*.

Výsledkem tak je, že u nás prakticky a specificky zaměřené studium televize nenajdeme. Na historický kontext se ale odvolávat nemůžeme. Z něj totiž vyplývá, že nejsme národ "televizně zaostalý", v šedesátých letech dokonce patřila Česká republika mezi progresivní televizní trhy. Z pochopitelných důvodů se sice v určitou dobu vývoj zpomalil, nikoli však zastavil. Pozornosti od odborné veřejnosti, kterou si toto médium zaslouží, se mu už ale zpětně nedostalo. A pozorností nemám na mysli kritiku

⁷² v angličtině jako *Television Production*, kde je slovo *production* chápáno jako tvorba obecně ne jako studium *produkce* používané v českém kontextu.

média, chápu ji ve smyslu reflexe, že jde o podstatné médium, kterému bychom se měli věnovat po odborné a akademické stránce stejně důkladně jako filmu nebo rozhlasu. Jen tak totiž můžeme zajistit kvalitní a progresivní profesionály, kteří rozumí specifikům daného média, zajímají se o trendy ze zahraničí a neustále se učí.

Aby ale práce měla smysl, zkoumala jsem příbuzné obory – studijní programy, kde se alespoň částečně v rámci několika předmětů, tzv. televize vyučuje. Na nich jsem se snažila ukázat rozdíl mezi skladbou a počtem předmětů u nás a ve Velké Británii. Přitom obě země by si v tomto ohledu měly být podobné díky jednotnému kreditnímu systému, který má sloužit ke snadnému porovnání výstupů výuky. Naše studijní plány jsou obsáhlé a nabízí vysoký počet předmětů s nízkým kreditním ohodnocením, ve Velké Británii mají naopak v porovnání s námi velmi málo předmětů za mnohdy až pětkrát více kreditů.

Budeme-li brát v úvahu prakticky zaměřené školy jako UTB a FAMU, je vidět rozdíl i ve skladbě předmětů. Toto samozřejmě vychází z faktu, že u nás nemáme specificky zaměřené studijní programy jen na televizi. To znamená, že každá ze základních složek výrobního štábu má svůj vlastní studijní program a předměty tuto skutečnost reflektují. Ve Velké Británii je ale studium zaměřené na televizní tvorbu postavené jako “obecné” pro celý výrobní štáb společně, kde specializace probíhá uvnitř skupiny a v průběhu tří let. Z pohledu televizního profesionála toto vnímám s ohledem na požadavky trhu jako lepší a funkčnější. Televize vyžaduje větší univerzalitu schopností a dovedností než film. Je potřeba umět vymyslet

pořad/ formát, umět udělat casting, vést tvůrčí tým, umět točit i stříhat. *"Musí se naučit ctít žánr, psát či točit srozumitelně a atraktivně, nepodceňovat formu a sledovat trendy ve světě"*, vyjmenovává Jan Maxa, ředitel vývoje nových formátů ČT, dovednosti, které by měli čeští tvůrci mít, aby byli konkurenceschopní.

Na otázku, proč u nás vlastně stále specifické studium televizní tvorby není, odpovídá profesor Martin Štoll jednoduše: *"ČST se totiž od začátku potýkala s problémem, že vznikla v rámci Československého rozhlasu a všichni měli představu, že to bude vlastně rozhlasový kanál, ke kterému se přidá "jen" obrázek. Takže se pracovníci televize rekrutovali z rozhlasových pracovníků a protože tam přibyl skutečně ten obrázek, najímali se lidé z Čs. státního filmu. A od samého počátku byl vztah mezi Čs. filmem (potažmo lidmi z něj) a ČST napjatý."*

Závěr.

To nás vrací na začátek, kde jsem přednesla hypotézu, že za nedostatečnými možnostmi praktického vysokoškolského studia televizní tvorby stojí negativní postoj filmařů k ryze televizním profesionálům. A přestože jsem si vědoma toho, že těch důvodů a souvislostí bude víc, myslím si, že po prozkoumání nabídky českých vysokých škol, je znát, že film je skoro u všech na první řadě a televize se vyučuje vedle něj, spíš doplňkově. Jako zásadní potom vnímám i nedostatek možností celoživotního vzdělávání – odborné publikace, workshopy, zahraniční stáže, masterclassy. Toto se tolik netýká hrané/ dramatické tvorby pro televizi, ta v posledních letech díky tzv. *quality TV* získává na pozornosti.

Stejně důležitá je ale i část televizní část nedramatická, které není cíleně věnován žádný prostor.

Otázka by pak mohla být, zda je vlastně potřeba pro takovéto učení, když stále okolo sebe slyšíme, že televize, jak ji známe, zaniká. Já si myslím, že nezaniká, ale transformuje se, přizpůsobuje se novým požadavkům trhu a vyvíjí se. Množství vyráběných televizních pořadů také neklesá, trh s formáty je stále živý a obecně konzumace videoobsahu na různých platformách každoročně roste. Pod pojem televize už dnes totiž můžeme zahrnout i internetové televize a videokanály sociálních sítí (IGTV⁷³, živé přenosy na Facebooku, Instagramu, YouTube atd.). Navíc podle údajů z roku 2015 patří u Čechů televize stále k nejužívanějšímu médiu a *i když je nárůst času stráveného na internetu daleko strmější (49 minut v roce 2007, v roce 2012 již 112 minut), odstup je stále velký, navíc se obě tyto činnosti kombinují.*⁷⁴ Zdá se tedy, že by si televize opravdu zasloužila, abychom se jí i u nás věnovali v rámci specifického vysokoškolského studijního programu typu *Televizní tvorba a nová média*, jak je tomu ve Velké Británii.

⁷³ KLUSKA, Václav. *IGTV je nová "televize" Instagramu. Staví na vertikálních videích a chce zatopit YouTube*. [online] Zive.cz, 21. června 2018. dostupné na: <https://www.zive.cz/clanky/igtv-je-nova-televize-instagramu-stavi-na-vertikalnich-videich-a-chce-zatopit-youtube/sc-3-a-193767/default.aspx>

⁷⁴ Žáková, Eva a kolektiv: *Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR, Stav, potřeby a trendy*. [online] II. svazek, Institut umění – Divadelní ústav v Praze, 2015 dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/22/43/49/mapovani_kkp_2.pdf

Odbočka.

Na závěr ještě jednou odbočím krátce od tématu, protože považuji za důležité zmínit, že nejen má osobní zkušenost mě na toto téma nedostatečného vysokoškolského studia zaměřeného čistě na televizi, přivedla. Díky mnoha bakalářským a diplomovým pracím studentů, které mi během rešerší prošly rukama, jsem se utvrdila v tom, že teoretický základ je stejně důležitý jako praktický. Pro příklad budu citovat z bakalářské práce⁷⁵ z Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy, ve které studentka prezentuje výpovědi několika tvůrců tzv. reality pořadů. Tyto výpovědi moji tezi, že vzdělání v této oblasti chybí, dokazují. *"Malá znalost žánrového vnímání v podobě, jakou předkládá akademická obec je v případě tvůrců/kyň ve většině případů suplována sledováním zahraničních předloh jednotlivých formátů, které se stávají hlavním zdrojem znalostí této kategorie televizních textů, což ilustruje následující výrok: "Ale samozřejmě úplným základem, aby člověk pochopil ten žánr, je nasledovat co nejvíce zahraničních předobrazů. Nejenom to, co vždycky konkrétně děláte. Čím více toho člověk nakouká, tím větší obzor má, a tím více je schopný pochopit ten žánr."*⁷⁶ Lidé z oboru se tedy učí převážně odkoukáváním zahraničních pořadů, neučí se chápat vnitřní logiku pořadů, ale jdou po dojmech, *jak to asi dělali jinde*. Tato ilustrovaná skutečnost se shoduje s tím, co jsem zažila, když jsem se vrátila z Londýna a začala pracovat v Praze pro komerční televizi v oddělení vlastní tvorby. Nikdo z tvůrců, se kterými jsem přišla do styku, neměl teoretické ani praktické znalosti vycházející z teoretického základu, a způsob, jakým se "učili"

⁷⁵ BUCHTOVÁ FIDLEROVÁ, Tereza. *Televizní žánr reality TV z pohledu jeho tvůrců a tvůrkyň*. Praha 2009. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií.

⁷⁶ BUCHTOVÁ FIDLEROVÁ, Tereza. *Televizní žánr reality TV z pohledu jeho tvůrců a tvůrkyň*. Praha 2009. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií.

pořady dělat, bylo sledování zahraničních předloh formátů. Tento způsob učení se nepovažuji z dlouhodobého hlediska za šťastný, protože bez znalostí a jejich správných aplikací, nemůžeme být konkurenceschopní a progresivní.

A přidám ještě jednu citaci ze zmíněné bakalářské práce, která ukazuje, proč bychom měli o cílenou výchovu televizních profesionálů usilovat: *"Ve většině případů tvůrci/kyně na otázku týkající se definice žánru otevřeně přiznávají problém věcně formulovat vymezení žánrových charakteristik reality show/TV, což dokladuje několik stručných odpovědí na otázku, zda mohou žánr nějak definovat: "Já to nedokážu.", či „To nevím..“ Případně se respondent v reakci na tuto otázku přímo vymezuje vůči odbornému diskursu: „To já nevím. Já nejsem odborník.". Někteří/ré z dotazovaných jsou si vědomi/y existence určitých definic, ale z odpovědí vyplývá, že pro jejich práci jejich znalost není nijak významná: „No, tak oni jsou na to určitě nějaký definice, na internetu myslím, že jsem něco četl (...). Jeden z respondentů se dokonce k samotnému žánrovému strukturování staví negativně: „Já nejsem moc přítelem žánru.""⁷⁷ Ač se mohou tyto odpovědi jevit ojedinělé a vytržené z kontextu, já ze své několikaleté televizní praxe mohu tento přístup mnoha tvůrců, bohužel, potvrdit.*

⁷⁷ BUCHTOVÁ FIDLEROVÁ, Tereza. *Televizní žánr reality TV z pohledu jeho tvůrců a tvůrkyň*. Praha 2009. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií.

Co dál.

Díky srovnání dvou rozdílných přístupů k výuce televizní tvorby ve dvou zemích, jde i říct, ve které z těchto dvou zemí bude televizní trh vyvinutější. Neřešíme ekonomickou stránku výroby související s vyšší a početnější kupní silou ve Velké Británii, ale vyvinutější v přístupu k tvorbě a z hlediska inovativnosti obsahu.

Televizní odborníci zmínění v úvodu, Jan Maxa z České televize a profesor Martin Štoll z FSV, se shodli, že nabídka praktického vysokoškolského vzdělávání v oblasti televizní tvorby u nás dostatečná není. Že je to problém dokazuje i studie *Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR z roku 2015: Nedostatky v oblasti tvůrčího vzdělávání – tvůrci obsahů nemají dostatečné dovednosti k prezentaci svých projektů a chybí jim dovednosti v oborech autorského psaní, televizní scenáristiky, přehled o formátech, trendech apod.*⁷⁸

Podle Jana Maxy by pomohlo, kdyby *FAMU vzala vážněji žánrovou tvorbu, aby opustila piedestal umělecké školy a nebála se rozšíření záběru i na umělecko-průmyslovou, nebo aby některá z jiných filmových škol tuto roli převzala.* Profesor Martin Štoll to vidí podobně: *“Kdyby FAMU pracovalo s televizí jako něčím přirozeným, co dokonce přesahuje svojí dominancí filmové umění, byl by prostor pro uchazeče adekvátní”.*

⁷⁸ Žáková, Eva a kolektiv: *Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR, Stav, potřeby a trendy.* [online] II. svazek, Institut umění – Divadelní ústav v Praze, 2015 dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/22/43/49/mapovani_kkp_2.pdf

Já s oběma odborníky souhlasím a myslím si, že specializovaný studijní program zaměřený komplexně na televizní tvorbu na FAMU své místo má. Obzvláště v době, kdy se FAMU snaží rozšiřovat svůj záběr vytvářením nových oborů jako je například studium herního designu v Centru audiovizuálních studií. Například tato věta - *fakt, že coby silné ekonomické odvětví nabízejí digitální hry velmi dobrou perspektivu budoucího uplatnění absolventů*⁷⁹ - použitá v popisu studijního oboru by se dala snadno převést na televizní tvorbu: *fakt, že coby silné ekonomické odvětví nabízí televizní tvorba velmi dobrou perspektivu budoucího uplatnění absolventů*.

Nebudu zde navrhnout, jaká by mohla být struktura programu, jaký by byl studijní plán a tak dále, to by vystačilo na další diplomovou práci. Cílem této práce bylo ukázat, že televizní tvorba je ekonomicky a kulturně důležitá oblast a vysokoškolská výuka koncipovaná podobně jako ve Velké Británii by určitě našemu trhu prospěla.

⁷⁹ <https://cas.famu.cz/cz/projekty/studijni-program-herni-design/>

7. Soupis použitých pramenů.

Akademie múzických umění. Centrum audiovizuálních studií FAMU. *Herní design*. [online] dostupné na: <https://cas.famu.cz/cz/projekty/studijni-program-herni-design/>

Akademie múzických umění v Praze. FAMU. *Filmové, televizní a fotografické umění a nová média*. (B8204) [online] dostupné na: <https://sp.amu.cz/cs/program10147.html>

Bath Spa University. *Film, Television and Digital Production. Programme Document*. [online] dostupné na: [https://www.bathspa.ac.uk/media/bathspa.ac.uk/course-handbooks/dpds/Film,-Television-and-Digital-Production-Programme-Document-\(web-version\)-June-2018.pdf](https://www.bathspa.ac.uk/media/bathspa.ac.uk/course-handbooks/dpds/Film,-Television-and-Digital-Production-Programme-Document-(web-version)-June-2018.pdf)

BIGNELL, Johnatan. *Big Brother. Reality TV in the Twenty-First Century*. Palgrave Macmillan, New York, 2005

Bournemouth University. *BA Television Production. Course details*. [online] dostupné na: <https://intranetsp.bournemouth.ac.uk/progspecs/ba-television-production.pdf>

British Broadcasting Corporation. *History of the BBC. The Birth of TV* [online] dostupný na: <http://downloads.bbc.co.uk/historyofthebbc/1930s.pdf>

British Broadcasting Corporation. *History of the BBC – 1960s*. [online] dostupné na: <https://www.bbc.com/timelines/zg3sfg8>

BUCHTOVÁ FIDLEROVÁ, Tereza. *Televizní žánr reality TV z pohledu jeho tvůrců a tvůrkyň*. Praha 2009. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií.

COCHRANE, Kira. *Miranda Hart – TV Queen of Uncool*. The Guardian, 2. 12. 2010 [online] dostupné na: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2010/dec/01/miranda-hart-tv-queen-uncool>

Creative Skillset. Careers and jobs. *Executive Producer*. [online] dostupné na: http://creativeskillset.org/job_roles/295_executive_producer

Creative Skillset. Careers and jobs. *Line Producer*. [online] dostupné na: http://creativeskillset.org/job_roles/3075_line_producer

Česká televize. *ČST v datech*. [online] dostupné na: <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/cst-v-datech/>

Česká televize. *Historie. Nejvýznamnější ceny a ocenění*. [online] dostupné na: <https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/ceskoslovenska-televize/nejvyznamnejsi-oceneni-poradu-cs-televize/>

Česká televize. *Světový den televize*. [online] ivysílání ČT 24], 21. 11. 2017, dostupné na: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/11412378947-90-ct24/217411058131121/obsah/583318-trendy-sledovani-televize-ve-svete>

European Commission. *Vzdělání a odborná příprava. Evropský systém přenosu a akumulace kreditů*. [online] dostupné na: http://ec.europa.eu/education/resources/european-credit-transfer-accumulation-system_cs

FISKE, John. HARTLEY, John. *Reading Television*. Taylor & Francis e-Library, 2004

HUXLEY, Aldoux. *Konec civilizace, aneb, Překrásný nový svět*. Translated by Josef Kostohryz - Stanislav Berounský. Praha: Orfeus Szalai & Smolan, 1993; orig. Brave New World, 1932

KLUSKA, Václav. *IGTV je nová "televize" Instagramu. Staví na vertikálních videích a chce zatopit YouTube*. [online] Zive.cz, 21. června 2018. dostupné na: <https://www.zive.cz/clanky/igtv-je-nova-televize-instagramu-stavi-na-vertikalnich-videich-a-chce-zatopit-youtube/sc-3-a-193767/default.aspx>

KORDA, Jakub. *Úvod do studia televize 1*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2014

KORDA, Jakub. *Úvod do studia televize 2*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2013

KRUMML, Milan: *Televize? Televize!* Česká televize, Praha, 2013

- Masarykova univerzita v Brně. *Informace o předmětu. FAV223 Vývoj televizních formátů*. [online] dostupné na: <https://is.muni.cz/predmet/phil/FAV223?lang=cs>
- Masarykova univerzita. *Teorie a dějiny filmu a audiovizuální kultury*. [online] dostupné na: <https://www.muni.cz/bakalarske-a-magisterske-obory/4437-teorie-a-dejiny-filmu-a-audiovizualni-kultura>
- Masarykova univerzita. *Teorie a dějiny filmu a audiovizuální kultury*. [online] dostupné na: https://is.muni.cz/predmety/sablony_tisk.pl?fakulta=1421;obdobi=6644;rek=ap;puvodni_design=p;uzel=468442
- Middlesex University. *BA Television Production (Hons). Programme Specifications*. [online] dostupné na: https://www.mdx.ac.uk/_data/assets/pdf_file/0027/440964/BA-Television-Production-Hons-Programme-Specification-2017-2018.pdf
- MORAN, Joe. *Armchair Nation. An intimate history of Britain in front of the TV*. Profile Book LTD, London: 2013
- PIXA, Jan. 1982. *Televizní soutěže*. in: FERBACH, Zdeněk. *Některé problémy televizní dramaturgie*, Praha: SPN, 1982.
- NDALIANIS, Angela. *Television and the Neo-Baroque*. In: Hammond Michael – Mazdon, Lucy. *The Contemporary Television Series*, Edinburgh University Press, 2005
- Sociologický ústav Akademie věd, v.v.i. *Sociologická encyklopedie* [online] dostupné na: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Metoda_srovnavaci
- Slezská univerzita. Fakulta Filozoficko-přírodovědecká. *Studijní plány*. [online] dostupné na: <http://www.slu.cz/su/fpf/cz/studijni-oddeleni/studijni-plany/studijni-plany-pro-akademicky-rok-2018-2019>
- ŠTOLL, Martin. *1.5.1953 - zahájení televizního vysílání: zrození televizního národa*. Vyd. 1. Praha: Havran, 2011
- ŠTOLL, Martin. *Zrození televizního národa*. Lidové noviny, příloha Orientace 27.-28. dubna 2013
- ŠUBÍŘOVÁ, Lenka. *Televizní soutěže v Česku v letech 1989 – 2004*. Praha 2008. Magisterská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií.
- The Original Television Website. *THE HISTORY OF THE BBC: THE FIRST TV ERA* [online] dostupné na: <http://www.teletronic.co.uk/tvera.htm>
- THOMPSON, Derek. *Hitmakeři. Tajemství popularity v éře rozptylování*. Překlad: Filip Drlík. Jan Melvil publishing, 2017
- University of Arts London. *BA (Hons) Film and Television. Programme Specification*. [online] dostupné na: https://www.arts.ac.uk/_data/assets/pdf_file/0020/63308/BA-Film-and-Television-Programme-Specification-2017-18.pdf
- Univerzita Karlova. Fakulta sociálních věd. *Karolinka Fakulty sociálních věd. Studijní program 7202R012 Mediální studia – bakalářské studium v kombinované formě*. [online] dostupné na: <https://karolinka.fsv.cuni.cz/KFSV-967.html>
- University of Minnesota. *Understanding Media and Culture: An Introduction to Mass Communication*. [online] University of Minnesota Libraries Publishing, 2016. dostupné na: <http://open.lib.umn.edu/mediaandculture/chapter/9-1-the-evolution-of-television/>
- Univerzita Palackého v Olomouci. *Studuj televizi a rozhlas. Proč studovat televizi a rozhlas?* [online] dostupné na: <http://studuj.tvradio.upol.cz/>
- Univerzita Palackého v Olomouci. *Studijní obory pro akademický rok 2018/2019. Televizní a rozhlasová studia*. [online] dostupné na: <https://obory.upol.cz/nc/obor/detail/televizni-a-rozhlasova-studia/>
- Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. *Studijní plány* [online] dostupné na: https://www.ff.upol.cz/fileadmin/userdata/FF/studium/st_plany/FF1819.pdf

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. *Atelier Audiovizuální tvorba. O Ateliéru*. [online] dostupné na: <https://fmk.utb.cz/o-fakulte/zakladni-informace/ateliery-ustavy-a-kabinety/atelier-audiovizualni-tvorba/o-atelieru/>

VYBÍRALOVÁ, Eva. *Téma televize v teoretické literatuře a specializovaných časopisech v Československu v letech 1963 – 1969*. Praha 2008. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mediálních studií.

Westminster University. *BA (Hons) Television Production*. [online] dostupné na: <https://www.westminster.ac.uk/journalism-digital-media-and-pr-television-film-and-moving-image-courses/2018-19/september/full-time/television-production-ba-honours>

Westminster University. *BA (Hons) Television Production. Programme Specifications*. [online] dostupné na: <https://www.westminster.ac.uk/sites/default/public-files/programme-specifications/Television-Production-BA-Honours-2018-19.pdf>

Žáková, Eva a kolektiv: *Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR, Stav, potřeby a trendy*. [online] II. svazek, Institut umění – Divadelní ústav v Praze, 2015 dostupné na: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/22/43/49/mapovani_kkp_2.pdf

8. Přílohy.

CRITICAL ANALYSIS

TVP 2510

Documentary

Tutor: Sarah Boston

Student: Tereza Zemanova

May 2006

This is a critical analysis of a fifteen minutes long documentary about skateboarding community. The documentary consists of three different modes – the first directed by Jacob Webb is called 'Skating Through the Boundaries' and is filmed as an expositional doc.

The main character there is fourteen years old girl Natalie whose hobby is skateboarding. Through a series of interviews we explore more about what is skateboard, about skating community, skating events and little bit about her "thing" in skateboarding. The structure is very basic and does not leave the audience to catch a breath as there she is talking all the way through without hardly any gaps which would in my opinion help it. Now it is talking-skating-talking-skating... It would have also been nice if Natalie would say something in the skate park as well, because it is easy see that it actually works nice if the place is changed as we see her talking about the skateboard outside in the garden. The camera work is in some places quite good and funky – at the beginning when Natalie skates and it is filmed through the bars and unfortunately in some places not that good. Especially shot from the skate park are quite out of focus and dark. The same problem as is with the observational. It is obvious where the problem is – camera operator had the camera set on auto iris which simply does not work well in conditions like those.

In some places there is unnecessary music played under the interview, probably would not matter that much if some music is used but not with the lyrics which collide with the interview. Although it is quite fine short doc about a young girl who likes skateboarding. (note: Natalie is obviously not very good skateboarder in spite of that it is nice to see that this "thing" is just for "boys only").

The second short documentary is directed by Tereza Zemanova, it is called "Ben Raemers at BaySixty 6" and it was filmed as an observational doc. The film balances on the edge with the poetic mode because of the music used. There is no talking in the film which may seem slightly boring, if the rules of the mode would allow to you some effects in the post production, it could make the doc livelier. Nevertheless it tried to

stay as pure as possible and use of the captions helped to create some narrative. Ben would obviously be very good subject for the expositional mode but I think his skateboarding is a good to watch even without words. The camera work is not very professional as mentioned above. Plenty of shots are dark and out of focus due to camera set up on the auto iris. As there was no sound recordist involved in this documentary – or is not credited, I will not talk about sound. It is naturalistic sound of the skate park, no special effects used. Editing is quite fast pace and it joins the bits nicely together. Overall feeling is all right.

The last of the three is Will Hughe's poetic documentary called "The Shunt". Music and sound effects used makes this documentary watch able but I can hardly see any narrative structure in it or better expressed – I did not see the point of it. The camera work is quite fine as it is obvious that the most of the shots where filmed using tripods and there are no any quick and unexpected moves so the camera operator had time to make sure there is everything necessary in the frame and had time to "play" with the camera more than the camera ops on the two previous ones. Editing is slow and some shots could be half of the length. There is one example for all when the skateboard is on the ramp waiting for the go – it is way too long and the shot could have been twice as shorter. The ending is slightly constrained – the skateboard is thrown in a bin. The audience expects the end and it is not, we continue observing some sort of skateboard grave yard trying to look for "our" skateboard and it is not there. Final reverse effect does not work very well either. It is not a consistent piece of work and I would say that if the director would have spent more time with the "subject" the outcome would be a class better.

Dodatek k bakalářskému diplomu z Middlesex University.

TRANSCRIPT AND CERTIFICATE OF CREDIT

Name: Tereza Zemanova Number: M00022296
 Date of Birth: [REDACTED] HESA No: 53868437

This transcript is issued on behalf of the Academic Board of Middlesex University

Programme: BA Television Production
 HEF Level of Qualification: Honours
 Teaching Institution: Middlesex University, London
 Language of Instruction: English Language of Assessment: English

Listed below are the modules undertaken and transfer credit gained by the above student:

Year	Code	Credit Value	Level	Title	Middlesex Credits	ECTS Credits	Grade
2004/05	PPR1111	20	1	Quest: Key Skills For Universi	20	10	Y
2004/05	TVP1000	20	1	Introduction To Television	20	10	Y
2004/05	TVP1500	20	1	The Television Industry	20	10	Y
2004/05	TVP1510	20	1	Tv Single Camera Production	20	10	Y
2004/05	TVP1520	20	1	Introduction To Studio Product	20	10	Y
2004/05	XXX1XXX	20	1	Transfer Credit	20	10	Y
2005/06	TVP2040	20	2	Studio Production 1	20	10	6
2005/06	TVP2050	20	2	Producing, Production Management and Researching for Television	20	10	14
2005/06	TVP2060	20	2	Television Genres: Documentary, News and Factual Programmes	20	10	8
2005/06	TVP2510	20	2	Television Production: Documentary	20	10	6
2005/06	TVP2570	20	2	Writing And Directing For Drama	20	10	9
2005/06	TVP2580	20	2	Television Genres: Drama	20	10	7
2006/07	TVP3040	30	3	Television Production: Drama	30	15	6
2006/07	TVP3060	20	3	Television and Interactivity	20	10	9
2006/07	TVP3520	40	3	Final Production	40	20	7
2006/07	TVP3530	30	3	Studio Production 2	30	15	6

Credit Gained: 360 180

Signed

Academic Registrar

Official stamp

This is not a degree or diploma certificate.

Page 1 of 2

Enquiries about the validity of this transcript should be directed to the Academic Registry. Tel: 020 8411 5672

Please see overleaf for details of the grading system.

[znak]

MIDDLESEX UNIVERSITY [Universita Middlesex]
LONDÝN

VÝPIS A CERTIFIKÁT KREDITŮ

Jméno: Tereza Zemanová Číslo: M00022296
Datum narození: ██████████ Číslo HESA: 53868437

Tento výpis je vystaven jménem akademického sboru

Program: Bc. – Televizní produkce
Úroveň vysokoškolské kvalifikace: Prospěch
Vzdělávací instituce: Middlesex University [Universita Middlesex], Londýn
Jazyk výuky: angličtina Jazyk hodnocení: angličtina

Kvalifikace: Bakalář svobodných umění
Název oboru: Televizní produkce
Klasifikace: Velmi dobře
Datum udělení: 29. června 2007

Níže jsou uvedeny podstoupené moduly a kredit získaný výše jmenovaným studentem:

Rok	Kód	Hodnota kreditu	Úroveň	Název	Middlesex kredity	ECTS kredity	Hodn
2004/05	PPR1111	20	1	Klíčové dovednosti ke studiu na Univerzitě	20	10	Y
2004/05	TVP1000	20	1	Úvod do televizní tvorby	20	10	Y
2004/05	TVP1500	20	1	Svět televize/televizní průmysl	20	10	Y
2004/05	TVP1510	20	1	Jednokamerová výroba	20	10	Y
2004/05	TVP1520	20	1	Úvod do studiové výroby	20	10	Y
2004/05	XXX1XXX	20	1	Transfer kreditů	20	10	Y
2005/06	TVP2040	20	2	Studiová výroba I	20	10	6
2005/06	TVP2050	20	2	Produkce, vedoucí výroby & režisérská v televizní tvorbě	20	10	14
2005/06	TVP2060	20	2	Televizní žánry: dokument, zpravodajství a fakta	20	10	8
2005/06	TVP2510	20	2	Televizní tvorba: dokument	20	10	6
2005/06	TVP2570	20	2	Psaní a režie pro televizní drama	20	10	9
2005/06	TVP2580	20	2	Televizní žánry: drama/hraná tvorba	20	10	7
2006/07	TVP3040	30	3	Televizní výroba: drama/hraná tvorba	30	15	6
2006/07	TVP3060	20	3	Televize a interaktivita	20	10	9
2006/07	TVP3520	40	3	Závěrečný projekt	40	20	7
2006/07	TVP3530	30	3	Studiová výroba II	30	15	6
Získané kredity:					360	180	

Podpis [podpis]

[razítka školy]

Univerzitní notář

Oficiální razítko

Toto není potvrzení dosaženého vzdělání nebo diplom.

Str. 1 ze 2

Dotazy na platnost tohoto výpisu mohou být směřovány univerzitnímu notáři. Tel.: 020 8411 5672

Detaily týkající se systému hodnocení naleznete na druhé straně.